

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ
ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ
ЗА
2019. ГОДИНУ

Сарајево, март 2020. године

Садржај

1. Увод.....	2
2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ ...	3
3. Основа за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине	10
3.1. Законодавни оквир.....	10
3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ.....	11
4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по годишњим извјештајима ЈИР за 2019. годину	13
4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања	14
4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију	16
4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ	19
4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ.....	33
4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ.....	36
4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ.....	46
4.7. Унапређење система интерне ревизије	48
5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година у дијелу који се односи на интерну ревизију и Оперативног годишњег акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину	49
5.1. Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. и информација о њеној реализацији	49
5.2. Оперативни годишњи акциони план за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину	50
6. Реализација закључака Савјета министара БиХ	54

1. Увод

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ (у даљем тексту: ЦХЈ) обавезна је, у складу са одредбама члана 25. Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), да припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје основне податке о систему интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ), податке о активностима Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, податке о јединицама интерне ревизије и интерним ревизорима, податке о ревидираним институцијама, као и податке о извршеним интерним ревизијама од стране јединица за интерну ревизију институција БиХ и податке о предузетим активностима на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Систем интерне ревизије је дио система јавне интерне финансијске контроле (PIFC – *Public Internal Financial Control*) који је развила Европска комисија и који има за циљ да земљама у процесу придруживања Европској унији пружи помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система интерне контроле.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред Закона о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), дефинисан је и Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018. година. Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2016-2018. годину усвојио је Савјет министара БиХ на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године.

Важан сегмент система интерне ревизије у јавном сектору БиХ представља и Координациони одбор централних јединица за хармонизацију (КО ЦХЈ). Ово тијело чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Централне јединице за хармонизацију Федералног министарства финансија и Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија Републике Српске.

У наставку дајемо преглед стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, податке о активностима ЦХЈ, јединицама интерне ревизије и извршеним интерним ревизијама, препорукама из извјештаја интерне ревизије који су сачињени током извјештајног периода, преглед поштовања методологије интерне ревизије, континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, преглед реализације Оперативног годишњег акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину, као и мјерама и активностима предузетим од стране институција и интерне ревизије на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Овај Извјештај даје податке о интерној ревизији у 17 од 18 успостављених јединица интерне ревизије јер Јединица интерне ревизије у Министарству цивилних послова БиХ није, ни након свих пропуштених рокова и више ургенција, доставила тражени извјештај, о чему је упозната и министарка цивилних послова БиХ.

2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ

Обавеза Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђена је чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ („Службени гласник БиХ - Међународни уговори", број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ („Службени гласник БиХ-Међународни уговори", број 10/08), Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 и 19/16), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 („Службени гласник БиХ", број 44/09), успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

Подршку увођењу и развоју јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз реализацију пројеката техничке помоћи финансираних из средстава IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) фондова подршке Босни и Херцеговини. До сада су реализована два пројекта и то: Пројекат PIFC (*Public Internal Financial Control*) и Пројекат SPFM (*Strengthening Public Financial Management*), док је у току реализација Пројекта "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3). Пројектом PIFC пружена је подршка институцијама БиХ у процесу увођења и развоја система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК) заснованих на dobrим праксама у државама чланицама Европске уније, као и на искуствима из других држава које испуњавају обавезе везане за процесе приступања чланству у Европској унији. Кроз пројекат SPFM пружена је подршка унапређењу везе између креирања политика и процедура планирања буџета, те јачања система јавне интерне финансијске контроле. Пројекат PIFC 3 се ослања на претходна два пројекта и усмјерен је на пружање подршке реформи управљања јавним финансијама у процесу приступања Европској унији, кроз јачање капацитета за спровођење финансијског управљања и контроле у јавном сектору на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

У оквиру поменутих пројеката пружена је и техничка помоћ ЦХЈ кроз Координациони одбор централних јединица за хармонизацију - КО ЦЈХ. Пројекат PIFC је реализован кроз два сегмента и то: сегмент интерне ревизије и сегмент финансијског управљања и контроле. Кроз Пројекат SPFM пружена је подршка унапређењу система ФУК-а, те приближавања модела који се користе, као и искустава земаља у окружењу, али и у свијету, у области сертификације и континуиране професионалне едукације интерних ревизора. Овај Пројекат је окончан половином 2015. године.

Активности на реализацији новог пројекта ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3) отпочеле су у октобру 2018. године. Планирано је да се у оквиру Пројекта изради оквирни основни стратешки докуменат за сва три нивоа власти за период 2020-2025, којим ће бити дефинисани циљеви и подручја развоја PIFC-а на свим нивоима власти у БиХ. Такође, планирано је и да се пружи подршка централним хармонизацијским јединицама у даљем развоју система јавних интерних финансијских контрола, у складу са њиховим специфичним потребама и приоритетима који одговарају достигнутом нивоу развоја овог система. У области интерне ревизије на нивоу институција БиХ планирано је да се, кроз увођење одговарајућих

софтверских рјешења, развој интерне и екстерне контроле квалитета и усклађивање постојеће методологије рада са измјенама у Стандардима интерне ревизије, пружи подршку унапређењу ефикасности и ефективности у процесима интерне ревизије, као и квалитету услуга које пружа интерна ревизија.

Као конкретни резултати од овог пројекта, у домену интерне ревизије, очекује се израда:

- оквирне стратегије развоја јавне интерне финансијске контроле за период 2020-2025,
- методологије контроле квалитета интерне ревизије и одговарајуће обуке за интерне ревизоре,
- софтверских/апликативних рјешења за извођење интерне ревизије и извјештавање,
- Приручника за интерне ревизоре (ажуриран) и одговарајуће обуке за интерне ревизоре.

У току 2019. године КО ЦХЈ је прихватио нацрт Оквира за стратегију PIFC–а за период 2020-2025, који је припремљен од стране стручног тима Пројекта, а на основу којег се припремају и појединачне стратегије за сваки ниво власти у БиХ. Стратегија развоја интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025 у фази је прибављања потребних мишљења како би иста била упућена на усвајање Савјету министара БиХ, у складу са прописаном процедуром.

Оквир PIFC-а (*Public Internal Financial Control*) чине три стуба која би требало да обезбиједи довољно синергетских ефеката како би се обезбиједило разумно увјеравање да интерне контроле функционишу адекватно и ефективно, а то су:

- функционално независна и децентрализована интерна ревизија (ИР) - која има улогу да пружи помоћ руководиоцу институције вршећи преглед адекватности и ефективности интерних контрола и дајући препоруке у циљу унапређења пословања институције,
- финансијско управљање и контрола (ФУК) – које је усмјерено на јачање одговорности за остваривање циљева институције, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контрола у институцији и
- ЦХЈ, као засебна јединица, која развија и усмјерава процес PIFC-а.

Сваки од три нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је КО ЦХЈ одобрио, даље разрађивао и припремао документе, прилагођавајући оквирне документе својим потребама. Оваквим координисаним приступом постигнута је унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. У складу са надлежностима дефинисаним Законом о интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је до сада реализовала како слиједи:

- а) Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;
ЦХЈ је у току 2012. године припремила нацрт Закона о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ, којим су створене квалитетне законске претпоставке за успостављање ефикасног и економичног система интерне ревизије у институцијама БиХ. Закон је, након усвајања, објављен у „Службеном гласнику БиХ“, број: 32/12.
Овом допуном законског рјешења дефинисано је вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ на начин да се обезбиједи ефикасније и рационалније успостављање јединица интерне ревизије, које ће онемогућити успостављање непотребно великог броја

јединица интерне ревизије, већ да се са мањим бројем јединица које ће, у складу са различитим критеријумима груписања и испуњености услова, омогућити покривеност интерном ревизијом више организационо и ресурсно сродних институција, а што за резултат има и значајан материјални ефекат у смислу негомилања нерационалног броја извршилаца и трошкова који би се тако произвели. Оваквом измјеном омогућено је и успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресурсно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са наведеним одредбама Закона о интерној ревизији институција БиХ, припремила нову Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 59/19. Одлука је припремљена на основу анализе испуњености дефинисаних критеријума за успостављање јединица интерне ревизије и података о годишњем буџету и финансијским плановима институција, те је истом предвиђено успостављање укупно 19 јединица интерне ревизије које ће пружати услуге интерне ревизије у 77 институција БиХ.

- б) Припрему и имплементацију програма обуке и сертификавања интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦХЈ;

У претходном периоду извршена је обука особља које ради на пословима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, у институцијама Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, кроз Пројекат PIFC и Пројекат SPFM који су финансирани од стране ЕУ. Различити нивои обука су пружени за различите полазнике из различитих области.

ЦХЈ је донијела Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, ("Службени гласник БиХ", бр. 7/15 и 89/18) којим се дефинише начин стицања звања и сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ, те обавеза даљег професионалног усавршавања интерних ревизора у складу са Стандардима интерне ревизије. У складу са овим Програмом, ЦХЈ је донијела Одлуку о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 92/15, 56/17 и 65/19) и Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 97/15), којим су детаљно дефинисани начин и поступак испуњавања захтјева континуиране едукације.

У протеклом периоду ЦХЈ је организовала, у складу са наведеним Програмом, у два циклуса обуке за интерне ревизоре у институцијама БиХ у сврху стицања Цертификата овлашћеног интерног ревизора. Обуке се састоје од теоријске обуке, полагања писменог испита и практичне обуке, која се одвија кроз спровођење двије интерне ревизије у институцијама БиХ под стручним надзором ментора. До краја 2019. године ЦХЈ је сертификовала укупно 30 интерних ревизора у институцијама БиХ који су до дана издавања Цертификата испунили услове за стицање истог, док је 10 интерних ревизора у поступку сертификавања и преостало им је да обаве практичну обуку, под надзором ментора, како би испунили потребне услове за стицање Цертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ.

У складу са прописима из области континуиране професионалне едукације (КПЕ) интерних ревизора у институцијама БиХ, ЦХЈ је и у овом извјештајном периоду организовала обуке за интерне ревизоре у институцијама БиХ на теме дефинисане Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ. Обука ЦХЈ из области контроле квалитета интерне ревизије одржана је у децембру 2019. године, док је конференција Координационог одбора централних јединица за хармонизацију одржана у јуну 2019.

године. На Конференцији су, поред интерних ревизора из институција Босне и Херцеговине присуствовали и интерни ревизори из јавног сектора Републике Српске и Федерације БиХ. У складу са наведеним прописима ЦХЈ издаје, на основу достављених захтјева, мишљење о признавању обука које организују међународне и домаће организације као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, како је то дефинисано Програмом и Одлуком¹. У 2019. години ЦХЈ је запримила и обрадила укупно 93 захтјева јединица интерне ревизије за бодовање обука као континуиране професионалне едукације, на која су у предвиђеном року издата мишљења.

- ц) Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;

Методологију рада интерне ревизије у институцијама БиХ ЦХЈ је објавила у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11) и иста се темељи на оквирним документима одобреним од КО ЦЈХ.

У 2017. години ЦХЈ је припремила, на основу одлуке КО ЦЈХ, и доставила на објаву Одлуку о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ којом се регулише усвајање, објављивање и примјена Међународних стандарда за професионалну праксу интерне ревизије, а који су ступили на снагу 01.01.2017. године. Наведена Одлука објављена је у "Службеном гласнику БиХ", број 93/17.

Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ саставни је дио методологије интерне ревизије и усаглашен је са Међународним оквиром професионалне праксе интерне ревизије².

- д) Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;

Поред Приручника, након усаглашавања оквирних докумената на КО ЦЈХ, ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ припремила и објавила текст Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11 и 30/18) и Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11), као дио радне методологије за интерну ревизију у институцијама БиХ. ЦХЈ је, такође, објавила и текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 73/12 и 32/18).

Повељом интерне ревизије уређује се општи приступ интерне ревизије, сврха и циљ, независност, улога и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ревизија, те се дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступци у случају идентификовања индикатора преваре.

Етички кодекс је документ неопходан и прикладан за професију интерне ревизије која се заснива на повјерењу у објективно увјеравање о адекватном управљању ризицима, системима контроле и руковођењу. Етички кодекс дефинише принципе и правила понашања која су интерни ревизори обавезни поштовати и придржавати их се, што представља основ за професионално пружање услуга интерне ревизије.

У циљу стварања услова за провођење Закона и подзаконских аката, ЦХЈ је припремила и објавила текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ, којим

¹ Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ и Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ.

² *The International Professional Practices Framework* – издат од Глобалног института интерних ревизора (*The IIA*)

се регулишу међусобна права и обавезе јединице интерне ревизије које су наведеним прописима задужене за вршење функције интерне ревизије у више институција и институције у којој та јединица пружа услугу интерне ревизије.

У извјештајном периоду ЦХЈ је припремила и тестирала, у сарадњи са експертима Националне академије за економију и финансије Министарства финансија Краљевине Низоземске³, Приручник за ревизију учинка за интерне ревизоре у институцијама БиХ. У припреми, изради и тестирању овог Приручника учествовали су, поред холандских експерата и ЦХЈ, и интерни ревизори из шест институција БиХ⁴. Одлука о доношењу Приручника објављена је у "Службеном гласнику БиХ", број 81/19, док је Приручник објављен на веб страници ЦХЈ.

- е) Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Основни стратешки документ, који је на свеобухватан начин представио нови концепт управљања јавним финансијама и активности за потребе његовог развоја, била је Стратегија за провођење јавне интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 110. сједници одржаној 30.12.2009. године.

У току 2016. године ЦХЈ је припремила Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016 - 2018. година, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године. Стратегија је усаглашена са препорукама SIGMA⁵-е и Генералне дирекције за буџет Европске комисије и представља други по реду стратешки документ у области интерне ревизије у институцијама БиХ.

Израда трећег по реду стратешког документа из области увођења и унапређења система јавних интерних финансијских контрола у БиХ реализује се у оквиру пројекта подршке ЕУ "PIFC-3". Предвиђено је да се изради један оквирни документ који ће дати петогодишњу перспективу развоја PIFC-а у јавном сектору БиХ, на основу којег ће бити израђене појединачне стратегије за сваки од управних ниова власти у БиХ у складу са специфичним приоритетима и потребама. У току 2019. године КО ЦХЈ је прихватио нацрт Оквира за стратегију јавне интерне финансијске контроле за период 2020-2025, који је припремљен од стране стручног тима Пројекта, након чега су израђене и појединачне стратегије. Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025 је у фази прибављања потребних мишљења, како би иста била достављена Савјету министара БиХ на усвајање, у складу са прописаном процедуром. Полазећи од достигнутог нивоа развоја система јавних интерних финансијских контрола у институцијама БиХ, Стратегија одређује конкретне стратешке циљеве и оперативне мјере за унапређење система финансијског управљања и контроле, система интерне ревизије и мониторинга и извјештавања.

- ф) Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи на интерну ревизију;

ЦХЈ је у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ објавила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19) и Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) чиме су створени сви потребни услови за достављање приједлога правилника о унутрашњој

³ На основу билатералног споразума о сарадњи закљученог између Министарства финансија Краљевине Низоземске и Министарства финансија и трезора БиХ.

⁴ Именована Радна група за израду Нацрта приручника за ревизију учинка у институцијама БиХ и Тим за вршење пилот интерне ревизије учинка – рјешења ЦХЈ МФТ БиХ о именовању од 26.11.2018. и 14.05.2019. године.

⁵ *Support for Improvement in Governance and Management*, заједничка иницијатива OECD-а и ЕУ.

организацији и систематизацији радних мјеста у јединицама интерне ревизије на сагласност ЦХЈ за институције које успостављају јединице интерне ревизије. Ова активност произашла је након објављивања наведених докумената, а који су резултат анализа које су рађене од стране ЦХЈ и разматрања материјала и приједлога достављених од експерата Пројекта PIFC за израду оптималне структуре интерне ревизије у институцијама БиХ. Овим документима дефинисано је успостављање децентрализованог модела интерне ревизије у институцијама БиХ, као и обавезе институција за успостављање јединица интерне ревизије.

ЦХЈ у складу са Законом о интерној ревизији даје сагласност на измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији институција које су у обавези да успоставе јединицу интерне ревизије у складу са наведеним прописима. Сагласност на измјене Правилника, закључно са 31.12.2019. године, добило је једно јавно предузеће и 17 од укупно 19 институција које су то биле обавезне учинити. ЦХЈ је у складу са својом законском обавезом размотрила све пристигле захтјеве, те на оне који нису били комплетни и усаглашени са наведеним прописима, дала одређене препоруке и сугестије прије коначне сагласности.

- г) Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;

Тренутно су функционално успостављене јединице интерне ревизије у 18 институција, од укупно 19 колико према важећим прописима треба бити успостављено. Од тога, њих 15 је успостављено у складу са прописима из области интерне ревизије, док је у 3 институције интерна ревизија успостављена према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са релевантним прописима. ЦХЈ у складу са својом улогом обезбјеђује равноправан приступ методологији и примјени прописа из области интерне ревизије свим јединицама интерне ревизије, те координира рад интерних ревизора на терену и извјештава о њиховом раду кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Подаци о раду јединица интерне ревизије и њиховим карактеристикама дати су детаљно у четвртој дијелу овог Извјештаја.

- х) Давање сагласности на избор руководиоца Јединице за интерну ревизију и на успостављање Одбора за интерну ревизију;

ЦХЈ је објављивањем Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19) и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) дефинисала критеријуме за издавање овакве врсте сагласности. ЦХЈ је, у складу са важећим прописима којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ, а на основу испуњености прописаних услова, у предвиђеном року дала своје мишљење о сагласности по пристиглим захтјевима за именовање руководиоца јединице интерне ревизије. ЦХЈ је издала, закључно са 31.12.2019. године, укупно 14 сагласности на избор руководиоца јединице интерне ревизије.

Очекујемо да ће у наредном периоду, након примјене одредаба Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, као и расписивања конкурса за руководиоце јединица интерне ревизије, бити достављени захтјеви по овом основу и од осталих институција које су обавезне успоставити интерну ревизију.

- и) Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;

Постоје услови за оперативну сарадњу између интерних и екстерних ревизора кроз примјену INTOSAI стандарда⁶ и смјерница (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БИХ", број 38/11), а чију примјену сугерише и ЦХЈ интерним ревизорима кроз Приручник за интерну ревизију у институцијама БиХ. Кроз достављене годишње извјештаје јединица интерне ревизије ЦХЈ је информисана да се уважавају дате сугестије кроз поштовање методологије, те да постоји оперативна сарадња између особља интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ. Руководиоци ЦХЈ и Канцеларије за ревизију институција БиХ одржавају радне састанке с циљем унапређења сарадње.

- j) Надзор над имплементацијом свих примјенивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију;

Надзор над примјеном регулатива за интерну ревизију ЦХЈ обезбјеђује кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије и интерних ревизора, а који служе као основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Надзор се врши и кроз одржавање састанака ЦХЈ са руководиоцима ЈИР и интерним ревизорима, као и кроз давање сагласности и мишљења ЦХЈ у вези са захтјевима интерне ревизије, те кроз одобравања додатака Приручнику. Такође, и интерна оцјена квалитета рада интерне ревизије коју проводи руководилац ЈИР, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије, доприноси функцији надзора на нивоу јединица интерне ревизије.

У извјештајном периоду Одсјек за развој интерне ревизије ЦХЈ одржао је 10 формалних састанака са руководиоцима јединица интерне ревизије и интерним ревизорима, као и више неформалних савјетодавних састанака, на којима су разматрани проблеми и недоумице које у свом у раду имају интерни ревизори, те могућности и начини за побољшање квалитета услуга које пружа интерна ревизија, у складу са прописима у овој области и утврђеном методологијом рада.

Поред напријед наведених активности, ЦХЈ је у складу са Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ и Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, а у сарадњи са ентитетским ЦХЈ и струковним удружењима: Удружењем интерних ревизора у БиХ – Сарајево, Удружењем интерних ревизора из Бањалуке и Академско-струковним удружењем интерних ревизора у БиХ, у сврху издавања мишљења вршила верификацију, кроз процјену и провјеру у складу са дефинисаним критеријумима, за сваки од пристиглих захтјева за верификацију сертификата овлашћених интерних ревизора издатих од наведених институција и удружења. Закључно са 31.12.2019. године ЦХЈ је издала укупно 333 мишљења о прихватљивости сертификата овлашћеног интерног ревизора у смислу квалификованости за обављање послова из области интерне ревизије у институцијама БиХ. Од укупног броја датих мишљења (333), у извјештајном периоду дата су 44 мишљења. Податак о броју верификованих сертификата говори о постојању довољног броја квалификованих кандидата, квалификоване конкуренције, за попуну радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ.

⁶ Стандарди Међународне организације врховних ревизорских институција (ISSAI)

3. Основа за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ

3.1. Законодавни оквир

Успостављање и развој савременог система управљања јавним расходима у институцијама БиХ представља комплексан скуп активности које су институције БиХ спровеле и спроводе, почевши од израде законодавног оквира, организационог структурисања и позиционирања појединих сегмената стратешког планирања, средњорочног и годишњег буџетирања, програмирања, па до инсталирања и оперативног кориштења низа апликативних рјешења која помажу остварењу постављених циљева и у коначном, остварењу мисије сваке од институција.

Јавна интерна финансијска контрола у институцијама БиХ обухвата дио начела *acquis communautaire* које је успоставила Европска унија као цјеловит систем интерних финансијских контрола за добро управљање приходима, расходима, средствима и обавезама у јавном сектору, без обзира на њихов извор.

ЕУ модел PIFC-а раздваја функције и одговорности за систем финансијског управљања и контролу (енг. *Financial Management and Control*), обухватајући *ex ante* (претходну), *ongoing* (текућу) и *ex post* (накнадну) контролу и независну интерну ревизију.

На основу међународно прихваћених стандарда и најбоље праксе ЕУ, термин „интерна финансијска контрола у јавном сектору“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) подразумева цјелокупни, обједињени систем који успостављају владе ентитета и Савјет министара Босне и Херцеговине ради контролисања, ревизије и извјештавања о кориштењу буџетских средстава и средстава ЕУ. Циљ овог система је да осигура усклађеност законодавства и транспарентно, економично, ефикасно и ефективно управљање јавним средствима (државним фондовима и фондовима Европске уније), као и да обезбиди њихову контролу.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата све мјере за контролу државних прихода, расхода, имовине и обавеза. Она обухвата такође и све системе интерне контроле и све процедуре у јавним институцијама, те помаже у стварању сигурности да се јавна средства намјенски троше и да се њима постиже вриједност уложеног.

Интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Закон о интерној ревизији институција БиХ, у члану 25, прописује обавезу Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ) да припреми годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. ЦХЈ је овлашћена да на основу годишњих извјештаја примљених од руководилаца јединица интерне ревизије, припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Након одобрења министра финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај се, ради упознавања са проблематиком интерне ревизије, доставља Савјету министара Босне и Херцеговине.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ сачињен је у формату који је припремила ЦХЈ.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних јединица за хармонизацију (КО ЦЈХ).

3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ

Методологију за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

- Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога, интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапређења квалитета рада.
- Повеља интерне ревизије (*"Службени гласник БиХ", број 30/18*) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ревизије, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.
- Приручник за интерну ревизију (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама/буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора. Приручник је урађен у складу са Међународним стандардима интерне ревизије и у складу са стеченим искуствима у оквиру Пројекта PIFC.
- Приручник за ревизију учинка за интерне ревизоре у институцијама БиХ (Одлука о доношењу Приручника објављена у *"Службеном гласнику БиХ", број 81/19*) пружа смјернице и објашњења којим се олакшава разумијевање принципа и правила ревизорских процедура, које се примјењују у процесу ревизије учинка. Приручник је израђен у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција, методологијом рада за интерне ревизоре у институцијама БиХ, те примјерима добре праксе земаља Европске уније и стеченим искуством интерних ревизора у току рада⁷.

⁷ Приручник је ЦХЈ израдила у сарадњи са експертима Националне академије за економију и финансије Министарства финансија Краљевине Низоземске и интерним ревизорима из институција БиХ, члановима радних група.

- Стандарде интерне ревизије у институцијама БиХ је ЦХЈ објавила Одлуком о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 93/17). Овом Одлуком је дефинисано, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, да се вршење интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине спроводи у складу са Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије објављеним од стране *The Institute of Internal Auditors*, а чију примјену је одобрио Координациони одбор ЦХЈ, својом Одлуком број: КО-12/17 од 06.12.2017. године. Стандарди представљају скуп на принципима заснованих захтјева за професионално вршење интерне ревизије и процјену ефективности учинка интерне ревизије, којих су обавезни придржавати се интерни ревизори у институцијама БиХ, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији.

Поред објављених Стандарда интерне ревизије, интерни ревизори у свом раду користе и друге прописе (правилнике, процедуре, смјернице и сл.), али и друге стандарде и смјернице који су примјењиви за рад интерних ревизора, као што су INTOSAI стандарди (ISSAI) и смјернице (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 38/11).

Поред ових докумената, објављени су и слједећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине и Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине, објављени у "Службеном гласнику БиХ", бр. 27/08 и 32/12,
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 49/12, 69/17 и 59/19,
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 81/12 и 99/14,
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 73/12 и 32/18,
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 7/15 и 89/18,
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 92/15, 56/17 и 65/19 и
- Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављено у "Службеном гласнику БиХ", број 97/15.

Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, дефинисане су институције које треба да успоставе јединице интерне ревизије, као и начин и рокови за успостављање функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Предметном Одлуком предвиђено је успостављање укупно 19 јединица интерне ревизије, које би вршиле функцију интерне ревизије у укупно 77 институција БиХ.

Закључно са 31.12.2019. године укупно 17 институција, од предвиђених 19, испуниле су своју обавезу доставивши приједлог правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, ЦХЈ на сагласност. У наредном периоду очекује се да и Суд Босне и

Херцеговине и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине – БХАНСА ускладе свој правилник и кадровски попуне јединицу интерне ревизије, како би се испунили неопходни предуслови за успостављање и функционисање интерне ревизије у складу са релевантним прописима.

Подсјећамо да је увођење система интерне ревизије обавеза Босне и Херцеговине, која је утврђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Босне и Херцеговине, са друге стране ("Службени гласник БиХ", број 10/08).

Савјет министара БиХ је, на својој 173. сједници, која је одржана 10.06.2019. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије за 2018. годину, донио закључке којима је задужио Министарство финансија и трезора БиХ да, у име Савјета министара БиХ, задужи институције Босне и Херцеговине у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, осигурају средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2019. години, те да, у оквиру својих надлежности, онемогући ненамјенско трошење буџетских средстава одобрених за успостављање и функционисање интерне ревизије. Руководиоци јединица интерне ревизије и интерни ревизори задужени су да се у потпуности придржавају методологије и упутстава ЦХЈ и да о томе правовремено извјештавају ЦХЈ. ЦХЈ је задужена да кроз реализацију пројекта "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" осигура апликативна софтверска рјешења која омогућавају планирање, вршење и извјештавање о процесима интерне ревизије заснована на најбољима праксама ревизије, како би се створили услови за увођење и унапређење свеобухватне контроле квалитета функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Закључци Савјета министара БиХ и њихова реализација обрађени су у посебном дијелу овог Извјештаја (дио 6).

4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по годишњим извјештајима ЈИР за 2019. годину

ЦХЈ је на основу годишњих извјештаја јединица интерне ревизије припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје информације о активностима ЦХЈ, законодавном оквиру интерне ревизије у институцијама БиХ, јединицама интерне ревизије у институцијама БиХ са прегледом институција из њихове надлежности, извјештајима интерне ревизије о плановима јединица интерне ревизије, ревидираним областима, датим препорукама интерне ревизије, степену реализације препорука, те поштовању стандарда и методологије рада од стране јединица интерне ревизије. Такође, у Извјештају је дат и преглед успостављања и развоја система интерне ревизије, као и информације о Стратегији развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016-2018 и Оперативном годишњем акционом плану за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину, те предузетим активностима на реализацији Закључака Савјета министара БиХ од стране јединица интерне ревизије и институција БиХ.

Интерна ревизија, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања

Интерна ревизија у институцијама БиХ је, са 31.12.2019. године, функционално и кадровски успостављена или у поступку успостављања, у складу са важећим прописима, у 18 од 19 институција БиХ које су предвиђене да успоставе интерну ревизију.

У наредном табеларном прегледу ове институције су сврстане у четири групе, у зависности од нивоа функционалне и кадровске успостављености интерне ревизије на начин како је то дефинисано Законом о интерној ревизији у институцијама БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ.

Табела 1.

I)	Институције у којима је ЈИР функционално и кадровски у потпуности успостављена у складу са прописима из области интерне ревизије	
1.	Парламентарна скупштина БиХ	
2.	Министарство финансија и трезора БиХ	
3.	Министарство одбране БиХ	
4.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	
5.	Гранична полиција БиХ	
6.	Државна агенција за истраге и заштиту	
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	
9.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	
II)	Институције у којима је ЈИР успостављена у складу са прописима из области ИР али није кадровски у потпуности попуњена	
10.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњена 1 од предвиђене 2 позиције)
11.	Министарство правде БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције)
12.	Министарство цивилних послова БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције)
13.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позције)
14.	Министарство иностраних послова БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР ⁸ . Конкурсна процедура за попуњавање позиције руководиоца ЈИР ⁹ покренута у фебруару 2019. али иста није окончана ¹⁰ .
15.	Служба за заједничке послове институција БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњена позиција интерног ревизора, али не и руководиоца ЈИР)

⁸ Савјет министара БиХ је усвојио, на 156. сједници одржаној 05.11.2018. г, нови Правилник МИП БиХ који је усклађен са прописима из области ИР и који је у примјени у МИП-у од 08.11.2018. године.

⁹ Одлуком Министра иностраних послова БиХ именован (од 01.02.2019) в.д. руководиоца ЈИР до попуње овог радног мјеста.

¹⁰ До периода израде Годишњег извјештаја ЈИР МИП БиХ (14.02.2020).

III) Институције у којима интерна ревизија није успостављена у складу са релевантним прописима		
16.	Министарство безбједности БиХ	Образложење: Попуњена позиција интерног ревизора ¹¹ према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен прописима из области ИР. У току су измјене Правилника.
17.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ	Образложење: Попуњена позиција интерног ревизора према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима из области ИР. У току су измјене Правилника ¹² .
18.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	Образложење: Попуњена позиција интерног ревизора према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима из области ИР.
IV) Институције у којима није успостављена јединица интерне ревизије		
19.	Суд Босне и Херцеговине	Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 59/19) Суд БиХ је обавезан успоставити ЈИР. ¹³

Из претходне табеле видимо да је закључно са 31.12.2019. године интерна ревизија у потпуности успостављена, у складу са важећим прописима, у девет институција и то: Парламентарној скупштини БиХ, Министарству финансија и трезора БиХ, Министарству одбране БиХ, Министарству комуникација и транспорта БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података.

Шест институција су успоставиле јединицу интерне ревизије у складу са важећим прописима али нису кадровски у потпуности попунили јединице особљем интерне ревизије, а то су: Министарство за људска права и избјеглица БиХ, Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Министарство иностраних послова БиХ¹⁴ и Служба за заједничке послове институција БиХ. Напомињемо да је Служба за заједничке послове институција БиХ једина од институција које су у претходном периоду успоставиле јединицу интерне ревизије у складу са важећим прописима, а која нема руководиоца јединице интерне ревизије, што онемогућава досљедно поштовање Закона о интерној ревизији и Стандарда интерне ревизије у току вршења функције интерне ревизије у овој Јединици.

Из претходне табеле уочава се, такође, да су три институције успоставиле интерну ревизију на основу важећег правилника о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије, а то су: Министарство безбједности БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА. Министарство безбједности БиХ је у фази усвајања правилника о унутрашњој организацији, који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима, а Дирекција

¹¹ У новембру 2018. године попуњена позиција интерног ревизора у Министарству безбједности БиХ, у складу са Правилником о ун. орг. МБ БиХ који није усклађен са прописима из области интерне ревизије.

¹² Приједлог правилника о ун.орг. ДКПТ БиХ, који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са прописима из области ИР, је у фази прибављања мишљења неопходних за достављање Савјету министара БиХ на усвајање.

¹³ Суд БиХ је обавјестио ЦХЈ, акт од 13.02.2020, да ће измјенама Правилника о унутрашњој организацији Суда БиХ бити формирана ЈИР у овој институцији и да су у буџету Суда за 2020. годину планирана средства за запошљавање особља у ЈИР.

¹⁴ У фебруару 2019. покренута процедура за попуњу позиције Руководиоца ЈИР, али иста није окончана до периода израде ГИ ИР МИП (фебруар 2020). Одлуком министра иностраних послова БиХ именован в.д. руководиоца ЈИР од 01.02.2019. године до попуње овог радног мјеста.

за координацију полицијских тијела БиХ је у фази прибављања потребних мишљења за измјену правилника.

ЦХЈ води Регистар Јединица интерне ревизије и Регистар руководилаца јединица интерне ревизије и интерних ревизора. На основу података евидентираних у наведеним регистрима, на пословима интерне ревизије у 18 јединица интерне ревизије институција БиХ, колико их је успостављено на дан 31.12.2019. године, запослено је укупно 36 интерних ревизора.

Потребно је нагласити да, од укупно успостављеног броја јединица интерне ревизије (18), њих свега девет је у потпуности и успостављено и кадровски попуњено у складу са релевантним прописима, што у процентима износи 50% од укупног броја успостављених јединица.

У извјештајном периоду није било промјене у броју успостављених јединица интерне ревизије, док је дошло до мањег повећања броја интерних ревизора и то за једног интерног ревизора. Према подацима из регистра које води ЦХЈ, број интерних ревизора је са 35 повећан на 36 интерних ревизора у 18 јединица интерне ревизије, колико их има запослено у институцијама БиХ на дан 31.12.2019. године.

4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију

Надлежност сваке од 19 јединица интерне ревизије институција БиХ, колико укупно треба бити успостављено у институцијама БиХ, дефинисана је Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 18 успостављених јединица интерне ревизије институција БиХ, а које су наведене у Табели 1, десет јединица интерне ревизије врши функцију интерне ревизије само у једној, матичној институцији. То су јединице интерне ревизије у: Министарству одбране БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ, Дирекцији за координацију полицијских тијела БиХ, Служби за заједничке послове институција БиХ и Агенцији за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ.

Преосталих осам јединица интерне ревизије функцију интерне ревизије врше за више институција у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

У складу са тим, *Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ* надлежна је за вршење функције интерне ревизије у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама, Централној изборној комисији БиХ, Институцији омбудсмана за људска права БиХ и Службеном листу БиХ.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да врши функцију интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица је, у складу са усвојеним плановима, вршила ревизију у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама, Централној изборној комисији БиХ и Институцији омбудсмана за људска права. Подаци о обављеним ревизијама приказани су у табелама бр. 2, 3 и 4.

Централна јединица за интерну ревизију Министарства финансија и трезора БиХ врши функцију интерне ревизије у: Министарству финансија и трезора БиХ, Предсједништву БиХ, Агенцији за државну службу БиХ, Агенцији за јавне набавке БиХ, Агенцији за осигурање у БиХ, Агенцији за статистику БиХ, Архиву БиХ, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције, Дирекцији за економско планирање БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе, Меморијалном центру Сребреница – Поточари, Одбору државне службе за жалбе, Канцеларији за законодавство Савјета министара БиХ и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ.

До сада су све од наведених институција, осим Предсједништва БиХ, потписале Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са Централном јединицом за интерну ревизију МФТ БиХ.

У извјештајном периоду ова Јединица интерне ревизије вршила је, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, интерну ревизију у свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије и са којима има потписан Споразум о вршењу функције интерне ревизије и Повељу интерне ревизије. Детаљи о обављеним интерним ревизијама приказани су у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству комуникација и транспорта БиХ, Агенцији за поштански саобраћај БиХ, Дирекцији за цивилно ваздухопловство БиХ, Регулаторној агенцији за комуникације и Регулаторном одбору жељезница БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију у сљедећем институцијама из своје надлежности: Министарству комуникација и транспорта БиХ, Агенцији за поштански саобраћај БиХ, Дирекцији за цивилно ваздухопловство БиХ и Регулаторној агенцији за комуникације БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ.

Јединица интерне ревизије при Министарству за људска права и избјеглице БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, у Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства правде БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству правде БиХ, Правобранилаштву БиХ, Високом судском и тужилачком савјету БиХ и Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ. Ова Јединица интерне ревизије потписала је Повељу интерне ревизије у матичној институцији, Министарству правде БиХ, док је са Правобранилаштом БиХ и Високим судским и тужилачким савјетом БиХ потписала Споразум о вршењу функције интерне ревизије и Повељу интерне ревизије. Планирано је да се након избора и именовања управника Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ и са овом институцијом донесу наведени документи, како би се створили услови за вршење интерне ревизије¹⁵.

¹⁵ Именован в.д. управника Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ

У извјештајном периоду ова Јединица је обављала интерну ревизију, у складу са одобреним стратешким и годишњим плановима, у Правобранилаштву БиХ и Високом судском и тужилачком савјету БиХ, што је детаљно приказано у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству цивилних послова БиХ, Агенцији за антидопинг контролу БиХ, Агенцији за лијекове и медицинска средства БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Агенцији за рад и запошљавање у БиХ, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Комисији за очување националних споменика БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Центру за уклањање мина у БиХ - ВНМАС.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

За извјештајни период (2019. годину) ЦХЈ не располаже податком да ли је ова Јединица вршила ревизију и, уколико јесте, у којим институцијама јер није достављен Годишњи извјештај јединице интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ за 2019. годину¹⁶.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Агенцији за безбједност хране БиХ, Агенцији за надзор над тржиштем БиХ, Агенцији за промоцију страних улагања у БиХ, Институту за акредитовање БиХ, Институту за интелектуално власништво БиХ, Институту за метрологију БиХ, Институту за стандардизацију БиХ, Институцији омбудсмана за заштиту потрошача БиХ, Канцеларији за ветеринарство БиХ, Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју, Комисији за концесије БиХ, КонкурENCIЈСКОМ савјету БиХ, Управи БиХ за заштиту здравља биља, Савјету за државну помоћ БиХ и Државној регулаторној комисији за електричну енергију.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица вршила је ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима Јединице, у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ и Агенцији за безбједност хране БиХ, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству безбједности БиХ, Агенцији за полицијску подршку, Агенцији за форензичка испитивања и вјештачења, Агенцији за школовање и стручно оспособљавање кадрова и Служби за послове са странцима БиХ.

Интерна ревизија Министарства безбједности БиХ успостављена је у новембру 2018. године и у току извјештајног периода припремила је, на основу извршене процјене ризика, Стратешки план рада интерне ревизије у Министарству безбједности БиХ за период 2019-2021 и припадајући Годишњи план.

¹⁶ ЦХЈ МФТ БиХ је обавијестила (акт од 11.12.2019) све јединице интерне ревизије у институцијама БиХ о законској обавези сачињавања и достављања Годишњег извјештаја ИР. Како ЈИР МЦП БиХ није доставила Извјештај у предвиђеном року, ЦХЈ је упутила ургенцију овој Јединици за достављање Извјештаја (акт од 28.02.2020). Међутим, како ни након упућене ургенције није достављен извјештај, ЦХЈ је упутила допис/ургенцију министарки цивилних послова БиХ (акт од 10.03.2020).

Свака од 18 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, колико их је укупно успостављено, имала је обавезу да, у складу са чл. 15. и 19. Закона о интерној ревизији институција БиХ, достави годишњи извјештај који је основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ.

Годишњи извјештај интерне ревизије за 2019. годину доставиле су све јединице интерне ревизије у институцијама БиХ, осим Јединице интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ¹⁷. На основу података достављених у годишњим извјештајима јединица интерне ревизије, 17¹⁸ јединица интерне ревизије је у извјештајном периоду вршило интерну ревизију у 37 институција БиХ. Детаљи о извршеним ревизијама у ових 37 институција дати су у табелама бр. 2, 3 и 4.

4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ

Све јединице интерне ревизије¹⁹, осим Јединице интерне ревизије Министарства иностраних послова БиХ²⁰ и Јединице интерне ревизије Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ²¹, су у складу са законским обавезама сачиниле Стратешке (трогодишње) планове интерне ревизије, у складу са проценом ризика, и на основу њих одговарајуће Годишње планове. Планови јединица интерне ревизије су одобрени од стране руководиоца институција у свим институцијама у којима су јединице, у складу са расположивим ресурсима, планирале да врше ревизију у извјештајном периоду, осим у Министарству правде БиХ²².

За извјештајни период су све јединице интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, изузев Јединице интерне ревизије Министарства финансија и трезора БиХ, сачиниле и консолидоване стратешке и годишње планове рада јединица који омогућавају адекватно планирање ревизорских ангажмана, као и праћење спровођења планираних активности у институцијама из надлежности ових јединица.

Јединице интерне ревизије су, припремиле и донијеле одговарајуће Повеље интерне ревизије.

У својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су да су интерни ревизори у свом раду се придржавали одредаба Етичког кодекса интерних ревизора, Повеље интерне ревизије, Приручника за интерну ревизију и Стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ, као и других прописа којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ. Такође, у својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су и да су извјештаји интерне ревизије рађени у складу са методологијом дефинисаном у Приручнику за интерну ревизију и другим прописима објављеним и одобреним од стране ЦХЈ.

У наредној табели дат је преглед јединица интерне ревизије и институција у којима је у извјештајном периоду вршена интерна ревизија, заједно са подацима о потписаним Повељама

¹⁷ ЈИР МЦП БиХ није доставила Извјештај ни у предвиђеном року (акт ЦХЈ од 11.12.2019), нити накнадно (ургенција ЦХЈ за достављање Годишњег извјештаја, акт од 28.02.2020).

¹⁸ Није укључена ЈИР МЦП БиХ јер није доставила свој Годишњи извјештај, те стога не располажемо податком да ли је вршена ревизија и уколико јесте у којим институцијама.

¹⁹ Не располажемо податком за ЈИР МЦП БиХ јер ова Јединица није доставила Годишњи извјештај за 2019. годину са припадајућим прилозима ЦХЈ.

²⁰ Није вршила функцију интерне ревизије у 2019. години.

²¹ Стратешки и Годишњи план за 2019. годину нису сачињени услед премало времена за израду процене ризика и утврђивања приоритетних подручја ревидирања. Позиција руководиоца ЈИР попуњена у јуну 2019. године.

²² Стратешки план за период 2019-2021 и Годишњи план за 2019. годину ЈИР у Министарству правде БиХ није потписан од стране министра.

интерне ревизије²³ и плановима интерне ревизије, као и планираним и реализованим интерним ревизијама.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ²⁴ и накнадних ²⁵ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број ad hoc ²⁶ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	Подаци наведени 1.1-1.6.			9	9	4	5	1	100%
1.1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	1	100%
1.2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
1.3.	Агенција за заштиту личних података БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
1.4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама у БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
1.5.	Централна изборна комисија БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
1.6.	Институција омбудсмана за људска права	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
2.	Централна јединица за интерну ревизију	Подаци наведени 2.1-2.14.			11²⁷	10²⁸	1²⁹	9³⁰	-	91%

²³ Подаци о свим институцијама које су потписале Повељу ИР, као и институција које нису потписале Повељу, наведени су у тачки 4.2. овог Извјештаја, док су у Табели 2. наведени подаци само за институције у којима је вршена ревизија у 2019. години.

²⁴ Под редовним интерним ревизијама подразумијева се пружање услуга увјеравања, што укључује објективан преглед и оцјену доказа од стране интерног ревизора ради обезбјеђења мишљења или закључака о предмету ревизије, а које су планиране Стратешким и Годишњим плановима интерне ревизије одобреним од стране руководиоца институције.

²⁵ Накнадне ревизије се спроводе, у складу са релевантним прописима и одобреним плановима ИР, у одређеном периоду након извршене редовне ревизије у сврху утврђивања да ли су реализоване препоруке дате у извјештајима ИР.

²⁶ Ревизије покренуте на захтјев руководиоца институција.

²⁷ Јединица интерне ревизије је планирала да у 2019. години спроведе редовну интерну ревизију два процеса/система од којих се један спроводи у 4 институције, а други у свих 14 институција из надлежности ове ЈИР. Поред ових, планирано је спровођење и 9 накнадних ревизија.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ²⁴ и накнадних ²⁵ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број ad hoc ²⁶ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
	МФТ БиХ-(ЦЈИР)									
2.1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	5	4*	-*	4	-	*
2.2.	Агенција за државну службу БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1*	1*	-	-	*
2.3.	Агенција за статистику БиХ	ДА	ДА	ДА	3	2*	1*	1	-	*
2.4.	Канцеларија за законодавство СМ БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1*	1*	-	-	*
2.5.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе	ДА	ДА	ДА	2	1*	1*	-	-	*
2.6.	Агенција за јавне набавке БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1*	-*	1	-	*
2.7.	Агенција за осигурање у БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1*	-*	1	-	*
2.8.	Архив БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1*	-*	1	-	*
2.9.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ	ДА	ДА	ДА	1	-*	-*	-	-	*
2.10.	Дирекција за европске интеграције	ДА	ДА	ДА	1	-*	-*	-	-	*
2.11.	Дирекција за економско планирање БиХ	ДА	ДА	ДА	1	-*	-*	-	-	*
2.12.	Меморијални центар Сребреница - Поточари	ДА	ДА	ДА	1	-*	-*	-	-	*
2.13.	Одбор државне службе за жалбе	ДА	ДА	ДА	1	-*	-*	-	-	*
2.14.	Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ	ДА	ДА	ДА	1	-*	-*	-	-	*
Напомена: ЈИР МФТ БиХ је отпочела ревизију истог процеса у 14 институција али иста није окончана због немогућности достављања једног извјештаја за више корисника (руководиоца институција) – Обиљежено *										
3.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	18	18	9	9	-	100%
4.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта	Подаци наведени 4.1-4.4.			10	10	4	6	-	100%
4.1.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%

²⁸ Јединица интерне ревизије је спровела 9 накнадних ревизија и једну редовну интерну ревизију истог процеса у 4 институције, док друга интерна ревизија коју је ЈИР спроводила истовремено у свих 14 институција из своје надлежности није окончана, услед немогућности достављања једног ревизорског извјештаја за више корисника (руководиоца институција).

²⁹ Спроведена 1 редовна ревизија истог процеса/система у 4 институције.

³⁰ У овај број укључена је и накнадна ревизија којом је извршено праћење спровођења препорука из ревизије истог процеса која је истовремено спроведена у АДС, Агенцији за статистику, Канцеларији за законодавство и PARCO.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ²⁴ и накнадних ²⁵ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ²⁶ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
4.2.	Агенција за поштански саобраћај БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
4.3.	Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
4.4.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
5.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	6	6	3	3	1	100%
6.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту – СИПА	ДА	ДА	ДА	4	4	1	3	-	100%
7.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенције БиХ	ДА	ДА	ДА	5	5	3	2	-	100%
8.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	6	6	4	2	1	100%
9.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	НЕ ³¹	НЕ	-	2 ³²	-	2	1	-
10.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	Подаци наведени 10.1-10.3.			6	6	3	3	-	100%
10.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
10.2.	Фонд за повратак БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
10.3.	Институт за нестала лица БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.	ЈИР Министарства правде БиХ	Подаци наведени 11.1-11.2.			5	5	2	3	-	100%
11.1.	Правобранилаштво БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.2.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
12.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	ДА ³³	Није доступан податак јер није достављен Годишњи извјештај ЈИР МЦП БиХ							
13.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	Подаци наведени 13.1-13.2.			2	2	2	-	-	100%

³¹ Стратешки и Годишњи план за 2019. годину нису сачињени услед премало времена за израду процјене ризика и утврђивање приоритетних подручја ревидирања. Позиција Руководиоца ЈИР IDDEEA попуњена у јуну 2019. године.

³² Накнадне ревизије су спроведене у складу са законском одредбом о обавези спровођења накнадне ревизије по истеку одређеног периода и на основу одобреног Стратешког плана ИР за 2018-2020.

³³ ЈИР МЦП БиХ је потписала Повељу интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије (Подаци расположиви из евиденције ЦХЈ).

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ²⁴ и накнадних ²⁵ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ²⁶ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
13.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
13.2.	Агенција за безбједност хране БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
14.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	ДА	НЕ	НЕ	-	-	-	-	-	-
15.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	8	8	3	5	1	100%
16.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	ДА	ДА	ДА	- ³⁴	-	-	-	-	-
17.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА	3	3	2	1	-	100%
18.	ИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	ДА	ДА	ДА	3	3	3	-	-	100%
УКУПНО у 2019. години							44	53	5	-
							Реализовано укупно 102 ревизије			-
УКУПНО у 2018. години							73	47	5	-
							Реализовано укупно 125 ревизија			-

Из претходне табеле уочава се да је у 2019. години 17³⁵ јединица интерне ревизије, колико их је укупно доставило годишњи извјештај о раду интерне ревизије за извјештајни период, сачинило укупно 102 ревизорска извјештаја. Од овог броја укупно 49 извјештаја се односи на ревизије у којима су ревизори дали стручно ревизорско мишљење о ревидираним подручјима (44 редовне ревизије и 5 *ad hoc* ревизија), док се нешто више од половине ревизорских извјештаја (53) односи на накнадне прегледе кроз које је праћена примјена препорука датих у ранијим извјештајима.

У сврху праћења учинка и ефикасности јединица интерне ревизије, у овој табели наведени су и подаци о броју укупно спроведених ревизија из претходног годишњег консолидованог извјештаја који је сачинила ЦХЈ. Уочава се да је у 2018. години 17³⁶ јединица интерне ревизије, колико их је укупно вршило интерну ревизију у извјештајном периоду, сачинило укупно 125 ревизорских

³⁴ ИР МБ БиХ је успостављена у новембру 2018. и за 2019. годину је планирано упознавање са процесима и утврђивање подручја ревидирања, на основу извршене процјене ризика.

³⁵ Није укључена ЈИР МЦП БиХ која није доставила Годишњи извјештај интерне ревизије за 2019. год.

³⁶ Није укључена ЈИР Министарства безбједности БиХ јер је иста успостављена у новембру 2018. године.

извјештаја, од којих је укупно 78 извјештаја у којима је на основу ревизорских налаза дато мишљење о ревидираним подручјима (73 редовне ревизије и 5 *ad hoc* ревизија). Преосталих 47 извјештаја односи се на накнадне ревизије у којима је утврђен степен реализације препорука датих у ранијим извјештајима.

У будућем периоду ће бити потребно анализирати разлоге који су довели до пада броја обављених ревизија.

Подаци о броју спроведених ревизија и датих препорука појединачно за сваку јединицу интерне ревизије дати су у табели 7, док су подаци о просјечном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије и интерном ревизору за претходне двије године дати у образложењу табеларног прегледа бр. 7.

ЦХЈ води Регистар Повеља интерне ревизије у којем је евидентирано, закључно са 31.12.2019. године, укупно 73 Повеље, што показује да је 18 јединица интерне ревизије потписало, у складу са релевантним прописима, са 73 институције БиХ документ којим су руководиоци ових институција упознати са начином рада интерне ревизије, задацима и овлашћењима интерних ревизора.

Подаци по институцијама о броју сачињених извјештаја интерне ревизије и датих препорука, те подручјима ревидирања у извјештајном периоду, заједно са подацима о броју интерних ревизора у надлежној јединици интерне ревизије дати су у сљедећем табеларном прегледу:

Табела 3.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.1	Парламентарна скупштина БиХ – ЈИР ПС БиХ	2	3 (1 редовна, 1 накнадна и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)	21 препорука	- Управљање ИТ системом, - Процес управљања пописом сталних средстава и - Накнадна ревизија
1.2	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције у БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 накнадна ревизије	-	- Накнадна ревизија
1.3	Агенција за заштиту личних података у БиХ – ЈИР ПС БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	3 препоруке	- Надгледање провођења Закона о заштити личних података и - Накнадна ревизија
1.4	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама – ЈИР ПС БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	1 препорука	- Сравњење наплата и поврат потраживања и - Накнадна ревизија
1.5	Централна изборна комисија БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизија	4 препоруке	- Планирање и извршење буџета

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.6.	Институција омбудсмана за људска права – ЈИР ПС БиХ		1 накнадна ревизије	-	- Накнадна ревизија
2.1.	Министарство финансија и трезора БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ	4	4 накнадне ревизије	-	- Накнадна ревизија
2.2.	Агенција за државну службу БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		2 (1* редовна и 1 накнадна)	6 препоруке	- Заједнички оквир за самопроцјену (* ревизија спроведена истовремено у 4 институције)
2.3.	Агенција за статистику БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		2 (1* редовна и 2 накнадне ревизије)	1 препорука	- Заједнички оквир за самопроцјену (* ревизија спроведена истовремено у 4 институције) - Накнадна ревизија
2.4.	Канцеларија за законодавство СМ БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		2 (1* редовна ревизија и 1 накнадна)	3 препорука	- Заједнички оквир за самопроцјену * ревизија спроведена истовремено у 4 институције) - Накнадна ревизија
2.5.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе – ЦЈИР МФТ БиХ		2 (1* редовна ревизија и 1 накнадна)	6 препоруке	- Заједнички оквир за самопроцјену (* ревизија спроведена истовремено у 4 институције) - Накнадна ревизија
2.6.	Агенција за јавне набавке – ЦХИР МФТ БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија
2.7.	Агенција за осигурање у БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија
2.8.	Архив БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија
У 14 институција из надлежности ЦЈИР МФТ БиХ ова Јединица је отпочела ревизију истог процеса али иста није окончана ³⁷			-	-	- Електронско благајничко пословање
3.	Министарство одбране БиХ – ЈИР МО БиХ	4	18 ³⁸ (9 редовних и 9 накнадних ревизија)	41 препорука	- Издавање и отпуштање наруџбеница, - Реализација уговора за рачунарску и биротехничку опрему, - Усаглашеност поступка покретања јавних набавки са планом јавних набавки, - Усклађеност номенклатурног броја мат.

³⁷ Услед немогућности достављања за више корисника (руководиоца институције) једног извјештаја ИР.

³⁸ Поред ових ревизија, један интерни ревизор је учествовао, као дио Ревизорског тима, и у пилот ревизији учинка која је спроведена под надзором холандских експерата, а током које је тестиран Нацрт приручника за ревизију учинка.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
					- средстава са аналитичким контима, - Унапређење професионалних војних лица - Плаћање затезних камата по створеним обавезама према добављачима, - Поништени поступци, приговори и жалбе, - Припрема и праћење вођења судских спорова, - Пријем по расписаном интерном огласу и - Накнадне ревизије
4.1.	Министарство комуникација и транспорта БиХ – ЈИР МКТ БиХ	2	3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	8 препоруке	- Коришћење службених возила и путни трошкови и - Накнадне ревизије
4.2.	Агенција за поштански саобраћај БиХ – ЈИР МКТ БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	5	- Коришћење службених возила и путни трошкови и - Накнадна ревизија
4.3.	Дирекција за цивилну авијацију БиХ – ЈИР МКТ БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	11	- Обрачун и исплата плата и - Накнадна ревизија
4.4.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ - ЈИР МКТ БиХ		3 (1 редовна и 2 накнадне ревизија)	6	- Коришћење службених возила и путни трошкови и - Накнадне ревизије
5.	Гранична полиција БиХ – ЈИР ГП БиХ	2	7 (3 редовне, 3 накнадне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)	15 препорука	- Безбједност аеродрома, - Пријем полицијских службеника, државних службеника и запосленика, - Употреба службених возила и - Накнадна ревизија
6.	Државна агенција за истраге и заштиту – ЈИР СИПА БиХ	2	4 (1 редовна и 3 накнадне ревизије)	27 препорука	- Јавне набавке и - Накнадне ревизије
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ – ЈИР ОБА БиХ	2	5 (3 редовне и 2 накнадне)	4 препоруке	- ФУК, - Канцеларијско пословање, - Накнаде трошкова запослених и - Накнадне ревизије
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ - ЈИР УИО БиХ	4 ³⁹	7 (4 редовне, 2 накнадне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)	64 препоруке	- Комуникација и информисање пореских обвезника, - Развој система ФУК-а, - Стратешко и оперативно планирање, - Првостепени управни поступак, - Евалуација средњорочног плана рада - Накнадне ревизије
9.	Агенција за идентификациона	2 ⁴⁰	3 (1 <i>ad hoc</i> и 2)	3 препоруке	- Транспорт и дистрибуција докумената и регистарских таблица надлежним

³⁹ ЈИР УИО није била у пуном капацитету током 2019. године. Један од интерних ревизора је престао са радом у јулу 2019. г, због преласка на друго радно мјесто, те је ова позиција попуњена у новембру 2019.

⁴⁰ Током 2019. ЈИР IDDEEA није била у пуном капацитету.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
	документа, евиденцију и размјену података БиХ – ЈИР IDDEEA		накнадне ревизије)		органима и - Накнадне ревизије
10.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ –ЈИР МЉП БиХ	1	2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	2 препоруке	- Регионални програм за стамбено збрињавање и - Накнадна ревизија
10.2.	Фонд за повратак БиХ – ЈИР МЉП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	3 препоруке	- Употреба службених возила и - Накнадна ревизија
10.3.	Институт за нестала лица БиХ – ЈИР МЉП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	2 препоруке	- Службена путовања и - Накнадна ревизија
11.1.	Правобранилаштво БиХ – ЈИР МП БиХ	2	2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	6 препорука	- Интерна ревизија учинка процеса евидентирања и праћења наплате потраживања по основу трошкова судских поступака и - Накнадна ревизија
11.2.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ – ЈИР МП БиХ		3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	8 препорука	- Средњорочно планирање и годишње програмирање и - Накнадне ревизије
12.	ЈИР МЦП БиХ	2	Подаци нису доступни јер ЈИР МЦП БиХ није доставила Годишњи извјештај интерне ревизије		
13.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ	2	1 редовна ревизија	10 препорука	- Стратешко планирање
13.2.	Агенција за безбједност хране БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	5 препорука	- Управљање људским ресурсима
14.	Министарство иностраних послова БиХ – ЈИР МИП БиХ	1 ⁴¹	-	-	-
15.	Служба за заједничке послове институција БиХ – ЈИР СЗП БиХ	1	9 (3 редовне, 5 накнадних и 1 <i>ad hoc</i>)	15 препорука	- Благајничко пословање, - Функционисање телекомуникационог система, - Функционисање информационог система, - Процес самопроцјене и праћења ФУК - Накнадне ревизије

⁴¹ У 2019. години ЈИР МИП БиХ није вршила интерну ревизију. У фебруару 2019. покренута процедура за попуну позиције Руководиоца ЈИР, али иста није окончана до периода израде ГИ ИР МИП (фебруар 2020). Одлуком министра иностраних послова БиХ именован в.д. руководиоца ЈИР од 01.02.2019. године до попуне овог радног мјеста

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
16.	Министарство безбједности БиХ - ЈИР МБ БиХ	1	42	-	-
17.	Дирекција за координацију полицијских тијела – ЈИР ДКПТ БиХ	1	3 (2 редовне и 1 накнадна)	1 препорука	- Благајничко пословање, - Успостављање ФУК-а и - Накнадна ревизија
18.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - ЈИР БХАНСА	1	3 редовне ревизије	17	- Процес јавних набавки од планирања до реализације, - Ревизија писарнице и архива и - Усклађеност службених путовања са важећим процедурама
УКУПНО у 2019.		36	102*	298	-
УКУПНО у 2018.		35	125**	455	-
Напомена: *Збир од 102 интерне ревизије чини 44 редовне, 53 накнадне и 5 <i>ad hoc</i> интерних ревизија **Збир од 125 интерних ревизија чини 73 редовне, 47 накнадних и 5 <i>ad hoc</i> интерних ревизија					

У 102 извјештаја интерне ревизије сачињених у току 2019. године, од којих је укупно 49 редовних и *ad hoc* ревизија, дато је 298 препорука од стране 17⁴³ јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, колико их је укупно доставило свој годишњи извјештај о раду.

Генерално, највећи број препорука које су интерни ревизори у својим извјештајима у 2019. години дали односи се на препоруке везане за:

- унапређење система употребе службених возила,
- унапређење система финансијског управљања и контроле (ФУК),
- унапређење система јавних набавки и
- унапређење у области стратешког и оперативног планирања институција.

Степен реализације препорука датих у извјештајима интерне ревизије у 2018. години по институцијама приказан је у наредној табели, док ће степен реализације препорука датих у 2019. години бити познат, након истека рока за њихову реализацију, у Годишњем консолидованом извјештају интерне ревизије за 2020. годину.

Табела 4.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
--------	----------------------------------	--------	---------------------------------------	--------------------------------	---------------------------	----------------------------------	-----------------------------	--	-------------------------------------	----------

⁴² ИР МБ БиХ није вршила ревизије у 2019. години. Спровођене су активности на стратешком и годишњем планирању рада интерне ревизије.

⁴³ ЈИР МЦП БиХ није доставила Годишњи извјештај ове Јединице за 2019. годину.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2018.	20	3	15%	9	45%	5	3	-
		2019.	21	-	-	-	-	21	-	-
2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције (ЈИР ПС БиХ)	2018.	4	2	50%	1	25%	-	1	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Агенција за заштиту личних података у БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2018.	7	6	85,7%	-	-	-	1	-
		2019.	3	-	-	-	-	3	-	-
4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама (ЈИР ПС БиХ)	2018.	6	4	66,7%	2	33,3%	-	-	-
		2019.	1	-	-	-	-	1	-	-
5.	Централна изборна комисија БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2019.	4	-	-	-	-	4	-	-
6.	Институција омбудсмана за људска права (ЈИР ПС БиХ)	2018.	7	4	57,1%	2	28,6%	-	1	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Министарство финансија и трезора БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	15	8	53,3%	6	40%	-	1	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Архив БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	3	-	-	-	-	3	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Агенција за статистику БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	2	-	-	2	100%	-	-	-
		2019.	1	-	-	-	-	1	-	-
10.	Агенција за јавне набавке БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	6	6	100%	-	-	-	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	Агенција за осигурање у БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	3	3	100%	-	-	-	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2019.	6	-	-	-	-	6	-	-
13.	Агенција за државну службу БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2019.	6	4	66,7%	-	-	2	-	-
14.	Канцеларија за законодавство Савјета министара БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2019.	3	-	-	-	-	3	-	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
15.	Министарство одбране БиХ (ЈИР МО БиХ)	2018.	34	9	26,5%	5	14,7%	7	13	-
		2019.	41	-	-	-	-	41	-	-
16.	Министарство комуникација и транспорта БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2018.	24	18	75%	5	21%	-	1	-
		2019.	8	7	87,5%	1	12,5%	-	-	-
17.	Агенција за поштански саобраћај БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2018.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2019.	5	-	-	-	-	5	-	-
18.	Дирекција за цивилну авијацију БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2018.	7	7	100%	-	-	-	-	-
		2019.	11	-	-	-	-	11	-	-
19.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2018.	19	19	100%	-	-	-	-	-
		2019.	6	5	83,3%	-	-	-	1	-
20.	Гранична полиција БиХ (ЈИР ГП БиХ)	2018.	21	9	42,9%	2	9,5%	10	-	-
		2019.	15	2	13,3%	-	-	13	-	-
21.	Државна агенција за истраге и заштиту – (ЈИР СИПА БиХ)	2018.	8	5	62,5%	1	12,5%	-	2	-
		2019.	27	-	-	-	-	27	-	-
22.	Обавјештајно-безбједносна агенција (ЈИР ОБА БиХ)	2018.	10	10	100%	-	-	-	-	-
		2019.	4	4	100%	-	-	-	-	-
23.	Управа за индиректно опорезивање БиХ (ЈИР УИО БиХ)	2018.	44	38	86,4%	1	2,3%	-	5	-
		2019.	64	-	-	-	-	64	-	-
24.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података (ЈИР IDDEEA БиХ)	2018.	13	5	38,5%	3	23,1%	-	5	-
		2019.	3	-	-	-	-	3	-	-
25.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2018.	3	-	-	1	33,3%	-	2	-
		2019.	2	-	-	-	-	2	-	-
26.	Фонд за повратак БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2018.	1	1	100%	-	-	-	-	-
		2019.	3	-	-	-	-	3	-	-
27.	Институт за нестала лица БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2018.	8	4	50%	2	25%	-	2	-
		2019.	2	-	-	-	-	2	-	-
28.	Министарство правде БиХ (ЈИР МП БиХ)	2018.	6	-	-	-	-	6*	-	*Није утврђен сататус реализације препорука јер није спроведена накнадна ревизија због

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
										неодобравања Годишњег плана ЈИР МП БиХ.
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	Правобранилаштво БиХ (ЈИР МП БиХ)	2018.	9	8	89%	1	11%	-	-	-
		2019.	6	-	-	-	-	6	-	-
30.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ (ЈИР МП БиХ)	2018.	10	8	80%	-	-	1	1	-
		2019.	8	6	75%	-	-	2	-	-
31.	Јединица за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenих санкција, притвора и други мјера у БиХ (ЈИР МП БиХ)	2018.	2	2	100%	-	-	-	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
32.	Комисија за очување националних споменика - ЈИР МЦП БиХ	2018.	10	7	70%	1	10%	1	1	-
		2019.	ЈИР МЦП БиХ није доставила Годишњи извјештај							
33.	Агенција за антидопинг контролу БиХ - ЈИР МЦП БиХ	2018.	14	7	50%	-	-	7	-	-
		2019.	ЈИР МЦП БиХ није доставила Годишњи извјештај							
34.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2018.	17	10	59%	5	29%	2	-	-
		2019.	10	-	-	-	-	10	-	-
35.	Агенција за унапређење страних инвестиција (ЈИР МСТЕО БиХ)	2018.	10	7	70%	1	10%	2	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
36.	Конкуренијски савјет БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2018.	8	7	88%	-	-	1	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
37.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2018.	9	8	89%	-	-	1	-	-
		2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Агенција за безбједност хране (ЈИР МСТЕО БиХ)	2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2019.	5	-	-	-	-	5	-	-
39.	Министарство иностраних послова БиХ (ЈИР МИП БиХ)	2018.	63	30	47,6%	15	23,8%	3	15	-
		2019.	Није вршена ревизија							

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
40.	Служба за заједничке послове институција БиХ (ЈИР СЗП БиХ)	2018.	17	17	100%	-	-	-	-	-
		2019.	15	1	7,1%	-	-	14	-	-
41.	Министарство безбједности БиХ (ЈИР МБ БиХ)	2018.	ЈИР Министарства безбједности БиХ успостављена у новембру 2018. године							
		2019.	У 2019. години спроведене активности у оквиру стратешког и годишњег планирања ИР							
42.	Дирекција за координацију полицијских тијела (ЈИР ДКПТ БиХ)	2018.	10	9	90%	1	10%	-	-	-
		2019.	1	1	100%	-	-	-	-	-
43.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби (ЈИР БХАНСА)	2018.	-*	-	-	-	-	-	-	*Нису дате препоруке у спроведеној ревизији
		2019.	17	11	64,7%	3	17,6%	3	-	-
УКУПНО у 2018. години			455	286	62,9%	66	14,5%	49	54	-
УКУПНО у 2019. години			298	41	-	4	-	252	1	-

У Табели 4. приказани су подаци о укупном броју датих препорука и степену њихове реализације за сваку од институција у којој је вршена интерна ревизија у протекле двије године.

С обзиром да за већину препорука датих у 2019. години није истекао рок за реализацију, не може се израчунати коначан проценат учешћа реализованих и нереализованих препорука у укупном броју датих препорука за ову годину. Степен њихове реализације биће утврђен у наредном периоду.

На основу података из претходне табеле за 2018. годину уочава се да је више од половине укупно датих препорука реализовано (286 препорука или 62,9%), док је дјелимично реализовано 54 препоруке, а за 49 препорука још увијек није истекао рок за реализацију и за исте ће у наредном периоду бити утврђен степен реализације.

Проценат нереализованих препорука у укупном броју препорука (455) датих у 36 институција БиХ, у којима је вршена интерна ревизија у 2018. години, износи 14,5%.

Подаци из претходне табеле, на основу којих се уочава да више од четвртине укупно датих препорука у извјештајима интерне ревизије у 2018. години (120 од 455) је или само дјелимично реализовано (54) или није уопште реализовано (66) упућују на потребу унапређења у овој области. Унапређење се може постићи успостављањем јаче сарадње између јединица интерне ревизије и руководства институција, с једне стране и јачањем сарадње између јединица интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ и ЦХЈ, са друге стране, уз константно унапређење и повећање квалитета услуга које јединица интерне ревизије пружа.

Такође, и руководство институција треба да је заинтересовано и мотивисано за услуге и препоруке интерне ревизије, те мора постојати и градити се повјерење у рад и кредибилност интерних ревизора. Писање извјештаја и давање препорука само по себи не смије бити циљ и

сврха интерне ревизије, већ се мора радити на њиховом провођењу у циљу унапређења система финансијског управљања и контроле и стварања додатне вриједности у институцијама БиХ, што свакако треба бити постављено као циљ руководиоца институција и јединица интерне ревизије.

4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ

На основу претходно наведених података може се констатовати да је у досадашњем развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ постигнут напредак у смислу да се функција и улога интерне ревизије све јасније препознаје у институцијама БиХ, као дио укупног система интерних финансијских контрола јавног сектора БиХ (PISC-a).

Функција интерне ревизије у институцијама БиХ јасно је дефинисана и утемељена Законом о интерној ревизији институција БиХ, те у једнообразној и усаглашеној методологији рада за интерне ревизоре, која укључује и стандарде интерне ревизије.

Начин организације јединица интерне ревизије у институцијама БиХ базиран је на децентрализованом моделу који је заснован на принципима "3Е" (економичност, ефективност и ефикасност), са јасно дефинисаним надлежностима јединица интерне ревизије у погледу вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Етичким кодексом интерних ревизора у институцијама БиХ, Повељом интерне ревизије, Приручником за интерну ревизију, Стандардима интерне ревизије и Споразумом о вршењу функције интерне ревизије дефинисана су, у институцијама БиХ, основна начела и односи пружаоца услуга – интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, с једне стране и корисника услуга интерне ревизије – менаџмента институција, с друге стране.

Услови за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ темеље се на идентичним општим и додатним условима за запошљавање интерних ревизора у свакој од институција БиХ. Сви запослени интерни ревизори у институцијама БиХ испуњавају услове прописане Законом о интерној ревизији институција БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Такође, у систему интерне ревизије институција БиХ омогућено је поштовање принципа "иста плата за исти или сличан посао", а који подразумева да запослени у институцијама Босне и Херцеговине који обављају исте или сличне послове примају исту основну плату, односно да ће се радна мјеста из различитих институција Босне и Херцеговине на којима се обављају слични послови сврстати у исти платни разред. Управо таква су радна мјеста интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Закључно са 31.12.2019. године 15 јединица интерне ревизије, од укупно 18 успостављених, успостављено је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, што подразумева да је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, у погледу описа послова интерне ревизије и услова за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, са релевантним прописима.

Двије институције, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ и Министарство безбједности БиХ, су покренуле, али још увијек нису окончале активности на усклађивању правилника о унутрашњој организацији. Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби –

БХАНСА је у јануару 2017. године успоставила интерну ревизију према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије.

Функцију интерне ревизије у све три напријед наведене институције, као и у јединицама интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ, Служби за заједничке послове институција БиХ и Министарству иностраних послова БиХ, обавља по један интерни ревизор, што није у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, нити са захтјевима Стандарда интерне ревизије.

У Табели 5. дат је преглед предузетих активности на успостављању јединица интерне ревизије од стране институција БиХ које су обавезне успоставити интерну ревизију, као и преглед кадровске попуњености интерне ревизије у овим институцијама.

Табела 5.

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2019.	% попуњености ЈИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
2.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
3.	Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
4.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
5.	Гранична полиција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
6.	Државна агенција за истраге и заштиту – СИПА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
9.	Агенција за идентификационе документа, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
10.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	*Није попуњена позиција интерног ревизора

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2019.	% попуњености ЈИР	Коментар
11.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	*Није попуњена позиција интерног ревизора
12.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	Није попуњена позиција интерног ревизора
13.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	*Није попуњена позиција интерног ревизора
14.	Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	1*	33,3%	*Одлуком министра именован в.д. руководиоца ЈИР до попуње ове позиције
15.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	*Није попуњена позиција руководиоца ЈИР иако су у буџету обезбјеђена средства за запошљавање руководиоца ЈИР
16.	Министарство безбједности БиХ	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	2**	1	50%	*Правилник у фази усвајања **Правилником предвиђен број извршилаца
17.	Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	2**	1	50%	*Правилник у фази прибављања мишљења **Предвиђен број извршилаца
18.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	-	1*	-	*Попуњена позиција интерног ревизора на основу важећег Правилника који није усклађен са прописима из области ИР ⁴⁴

Из претходне табеле видимо да је, закључно са 31.12.2019. године, укупно 15 од 18 институција окончало процедуру измјене правилника о унутрашњој организацији и успоставило интерну ревизију у складу са прописима из области интерне ревизије, док укупно девет институција има у потпуности кадровски попуњену јединицу интерне ревизије.

У наредном периоду, током 2020. године очекује се даље оперативно и функционално јачање интерне ревизије у институцијама БиХ и то прије свега кроз формално-правно доношење неопходних аката и правилника ради успостављања интерне ревизије у свим институцијама у

⁴⁴БХАНСА је обавезна, у складу са Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 69/17), ускладити Правилник о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима.

складу са релевантним прописима, те кадровско попуњавање јединица интерне ревизије које нису у потпуности попуњене.

Успостављање јединица интерне ревизије у складу са прописима из области интерне ревизије, што подразумева усклађивање описа послова и услова за запошљавање особља интерне ревизије, те њихово квалитетно кадровско попуњавање неопходни су предуслови за даљи напредак у развоју и унапређивању овог система.

Кадровска непопуњеност јединица интерне ревизије вишеструко утиче на стање и функционисање система интерне ревизије и то, с једне стране тако што смањује број и обим извршених ревизорских ангажмана, а с друге стране, што онемогућава досљедно поштовање Стандарда интерне ревизије који јасно дефинишу начин функционисања интерне ревизије, те уједно представљају основ за оцјену квалитета рада интерне ревизије. У сврху процјене ефективности и ефикасности активности интерне ревизије и идентификовања могућности за њено унапређење, Стандарди интерне ревизије налажу доношење и одржавање Програма обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије који, између осталог, обухвата и стални надзор учинка активности интерне ревизије од стране руководиоца јединице интерне ревизије⁴⁵, као и екстерно оцјењивање од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача, које се спроводи бар једном у пет година. Екстерно оцјењивање интерне ревизије може дати праве резултате само у јединицама интерне ревизије које су у потпуности попуњене, тј. имају руководиоца јединице интерне ревизије и једног или више интерних ревизора. Поред овога, у јединицама интерне ревизије које нису у потпуности кадровски попуњене тешко је обезбједити квалитетно вршење функције интерне ревизије, како током стратешког и годишњег планирања ревизорских ангажмана, тако и током њиховог спровођења, на начин како то Закон о интерној ревизији у институцијама БиХ предвиђа.

4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ

ЦХЈ кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије институција БиХ и на основу сталне комуникације са особљем интерне ревизије, која се одвија кроз састанке, обуке и давање мишљења на упите, врши, користећи препоруке из Водича за оцјену квалитета интерне ревизије у јавном сектору⁴⁶, дјелимично екстерну контролу квалитета поштовања методологије рада интерне ревизије и прати учинак јединица за интерну ревизију институција БиХ.

Напомињемо да екстерна контрола квалитета коју проводи ЦХЈ није замјена за прописане повремене екстерне оцјене које требају проводити квалификовани независни оцјењивачи изван организације, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији институција БиХ и Стандардима интерне ревизије. Како је ЦХЈ незаобилазан дио система интерне ревизије и као тијело које је одговорно за израду и провођење методологије интерне ревизије, увид у квалитет рада јединица интерне ревизије који врши ЦХЈ не може се сматрати у потпуности независним али се исти спроводи ради давања смјерница и препорука за унапређење рада јединица интерне ревизије.

Јединице интерне ревизије достављају ЦХЈ, кроз своје годишње извјештаје, информације и податке о: начину организације интерне ревизије, опису послова и услова за запошљавање у јединицама интерне ревизије, задацима и овлашћењима интерне ревизије, што документују

⁴⁵ Поред сталног надзора учинка активности интерне ревизије, интерна оцјењивања укључују, према Стандардима интерне ревизије, и периодична самооцјењивања или оцјењивања која врше друга лица из организације која имају довољно познавања праксе интерне ревизије.

⁴⁶ Водич је издат у марту 2016. године од стране Заједнице праксе за интерну ревизију (IACOP) мреже за Управљање јавном потрошњом – учење уз међусобну подршку (PEMPAL-a), која је покренута од стране Свјетске банке 2006. године и обухвата 21 земљу, доступан на www.pempal.org.

достављањем извода из Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, потписаним Повељама интерне ревизије и Споразумима о вршењу функције интерне ревизије. На основу ових података, ЦХЈ прати усклађеност постојеће организације интерне ревизије, укључујући њена овлашћења, одговорности, дјелокруг рада, начин одобравања планова и извјештавања, са релевантним прописима интерне ревизије који регулишу ову област у институцијама БиХ, а тиме и да ли је обезбјеђена функционална независност интерне ревизије.

Јединице интерне ревизије достављају ЦХЈ, такође, кроз годишње извјештаје и своје планове рада одобрене од руководиоца институције, као и информације о свим извршеним интерним ревизијама, укључујући и информације о поштовању прописа током обављања ревизије. Кроз анализу ових података, ЦХЈ стиче, у одређеној мјери, увид у начин рада и вршења функције интерне ревизије и њеној усклађености са прописаном методологијом, Стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и осталим прописима из области интерне ревизије, те о учинку и квалитету вршења интерне ревизије. Такође, о начину функционисања и рада јединица интерне ревизије ЦХЈ се упознаје и информише и кроз одржавање састанака са особљем интерне ревизије у институцијама БиХ, на основу упита од стране јединица интерне ревизије, дискусија и питања интерних ревизора током обука, као и других видова комуникације.

На основу извјештаја о обављеној континуираној професионалној едукацији (КПЕ) интерних ревизора у јединицама интерне ревизије, као и заprimљених захтјева јединица интерне ревизије за признавање обука као КПЕ, ЦХЈ прати испуњавање обавезе од стране интерних ревизора у погледу усавршавања и унапређења знања и вјештина из подручја и области дефинисаних прописима из области КПЕ. Овим прописима дефинисани су начини испуњавања обавезе континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, како би кроз одржавање нивоа стручности и даљи професионални развој интерних ревизора био унапређен квалитет услуга које пружају.

У наредном табеларном прегледу дати су подаци, које су у својим годишњим извјештајима доставиле јединице интерне ревизије, о поштовању и придржавању прописане методологије рада, Етичког кодекса и Стандарда интерне ревизије током вршења интерне ревизије од стране интерних ревизора у јединицама интерне ревизије институција БиХ. Такође, дати су и подаци о спровођењу интерне и екстерне оцјене квалитета и о сарадњи јединица интерне ревизије са Канцеларијом за ревизију институција БиХ.

Табела 6.

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Привучником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
2.	ЦЈИР Министарства финансија и трезора	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
3.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*Спроводи се стални надзор активности ИР
4.	ЈИР Министарства	ДА	ДА	ДА	Дјел	ДА	НЕ	ДА	*Спроводи се стални

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
	комуникација и транспорта БиХ				имично*				надзор активности ИР
5.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имично*	ДА	НЕ	ДА	*Спроводи се стални надзор активности ИР
6.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
7.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенције	ДА	ДА	ДА	Дјел имично*	ДА	НЕ	ДА	*Спроводи се стални надзор активности ИР
8.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА*	ДА	*Започет је процес екстерне оцјене у оквиру <i>Twinning light</i> пројекта ЕУ
9.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	Дјелимично*	ДА	НЕ	ДА	* Спроводи се стални надзор активности ИР
10.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
11.	ЈИР Министарства правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
12.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	Није достављен Годишњи извјештај ЈИР МЦП БиХ							
13.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имично*	ДА	НЕ	ДА	*Након сваке обављене ревизије попуњава се упитник за интерну оцјену квалитета и даје мишљење о обављеној ревизији
14.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	-	-	-	-	-	-	-	Не може се дати одговор јер није вршена ревизија у 2019. години
15.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имично*	НЕ*	НЕ	ДА	*Није попуњена позиција Руководиоца ЈИР који, према Стандардима ИР, обезбјеђује надзор над ангажманом и врши интерно оцјењивање
16.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	ДА	ДА	ДА	-*	-*	НЕ	Успоставља се	*Није вршена ревизија у 2019. години
17.	ЈИР Дирекције за координацију пословијских тијела БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имично*	Дјелимично*	НЕ	ДА	*Није попуњена позиција Руководиоца ЈИР, те с тога нису створени услови за досљедно спровођење интерне оцјене и надзора у

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
									складу са прописима.
18.	ЈИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА*	НЕ	.. ⁴⁷	* Није попуњена позиција Руководиоца ЈИР, те с тога нису створени услови за досљедно спровођење интерне оцјене и надзора у складу са прописима.

Из претходне табеле се види да су интерни ревизори у свим јединицама интерне ревизије, осим Министарства иностраних послова БиХ⁴⁸ и Министарства цивилних послова БиХ⁴⁹, у току спровођења ревизорских ангажмана поштовали и придржавали се прописане методологије рада, Стандарда интерне ревизије и Етичког кодекса.

Међутим, када је ријеч о спровођењу интерне оцјене квалитета и сталног надзора над ревизорским ангажманом⁵⁰ које, према Стандардима интерне ревизије и прописаној методологији рада, врши руководиоца јединице интерне ревизије, из претходне табеле се уочава да наведене процедуре у појединим јединицама нису уопште или су само дјелимично спровођене. Наиме, према подацима добијеним у годишњим извјештајима, у јединицама интерне ревизије које су у потпуности кадровски попуњене вршена је у извјештајном периоду у потпуности или дјелимично интерна оцјена квалитета и надзор над ревизорским ангажманом, у складу са методологијом утврђеном у Приручнику за интерну ревизију, док је у јединицама интерне ревизије које имају само интерног ревизора или само руководиоца јединице интерне ревизије онемогућено досљедно спровођење прописаних процедура.

Спровођење сталног надзора над обављањем ревизорског ангажмана и интерно оцјењивање подразумијевају стално праћење активности и учинка интерне ревизије, као и периодично самооцјењивање, како би се осигурала усклађеност са Етичким кодексом и Стандардима интерне ревизије, а тиме осигурало и остварење циљева, захтјевани квалитет рада и унапређење активности интерне ревизије. Наведене активности подразумијевају и доношење програма обезбјеђења и унапређења квалитета који је обавезан сачинити и одржавати руководиоца јединице интерне ревизије, у складу са Стандардима интерне ревизије. Евиденција о обављеном надзору над спровођењем ревизорских ангажмана и извршеном интерном и екстерном

⁴⁷ Према Закону о БХАНСА-и, ревизију врши независна ревизорска агенција. Канцеларија за ревизију институција БиХ није обавезна да врши ревизију у БХАНСА-и.

⁴⁸ У 2019. години ЈИР МИП БиХ није вршила интерну ревизију. У фебруару 2019. покренута процедура за попуњу позиције Руководиоца ЈИР, али иста није окончана до периода израде ГИ ИР МИП (фебруар 2020). Одлуком министра иностраних послова БиХ именован в.д. руководиоца ЈИР од 01.02.2019. године до попуње овог радног мјеста.

⁴⁹ ЈИР МЦП БиХ није доставила Годишњи извјештај интерне ревизије за 2019. годину.

⁵⁰ Начин спровођења сталног надзора над ревизорским ангажманом, који чини саставни дио интерног оцјењивања, детаљно је описан у Приручнику за интерне ревизоре у институцијама БиХ.

оцјењивању документује се и чува, а резултати процјена саопштавају се руководиоцу институције, након што су исте окончане⁵¹.

Од 18 јединица интерне ревизије само су Јединица интерне ревизије Државне агенције за истраге и заштиту и Јединица интерне ревизије Управе за индиректно опрезивање БиХ доставиле ЦХЈ извјештај о обављеном интерном оцјењивању, а који су сачиниле на основу успостављеног програма обезбјеђења и унапређења квалитета активности интерне ревизије од стране ових јединица. У Јединици интерне ревизије Управе за индиректно опрезивање БиХ је започет процес екстерне оцјене квалитета интерне ревизије, који се спроводи у оквиру *Twinning light* пројекта "Подршка развоју ефективне интерне контроле и ревизорског окружења у УИО БиХ" финансираног од стране Европске уније.

Напомињемо да екстерна оцјена квалитета, према Стандардима интерне ревизије, мора бити спроведена од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача који су изван организације.

Укупно 15⁵² јединица интерне ревизије институција БиХ, које су вршиле функцију интерне ревизије у извјештајном периоду, сарађивало је са ревизорима Канцеларије за ревизију институција БиХ, како кроз размјену ревизорске документације и ревизорских извјештаја, тако и кроз подршку спровођењу датих препорука за унапређење система PIFC-a.

На основу наведених података посебно истичемо податак да, у јединицама интерне ревизије које нису кадровски у потпуности попуњене ангажовања интерних ревизора нису надзирана и усмјеравана на одговарајући начин, а што је неопходно како би се обезбједило остварење циљева, осигурање квалитета и развој запослених, како је то предвиђено релевантним прописима.

Екстерно оцјењивање активности интерне ревизије се, према Стандардима интерне ревизије, спроводи једном у пет година. У складу са наведеним, планирано је да се у оквиру Пројекта ЕУ "PIFC-3" у току 2020. године изради, у складу са Стандардима интерне ревизије и примјерима добре праксе, методологија којом ће бити дефинисан начин спровођења контроле квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ, уважавајући критеријуме ЗЕ⁵³. Намјера је да се дефинише прихватљиво рјешење којим ће се осигурати квалитетно и ефективно спровођење екстерне контроле, као и економичност цијелокупног процеса. Такође, планирано је да се дефинише и начин спровођења провјере квалитета од стране ЦХЈ у сврху праћења примјене методологије рада интерне ревизије у институцијама БиХ и давања препорука за унапређење активности интерне ревизије.

Узимајући у обзир искуства других земаља у спровођењу контроле квалитета, те уважавајући одређене специфичности јединица интерне ревизије у институцијама БиХ⁵⁴, планирано је да се у оквиру наведене методологије дају и одређене смјернице и појашњења у дијелу интерне оцјене квалитета, ради што квалитетнијег вршења надзора и идентификовања могућности за подизање

⁵¹ Према Стандардима ИР резултати екстерних и периодичних интерних процјена саопштавају се након завршетка истих, а резултати сталног надзора бар једном годишње.

⁵² Нису укључене: ЈИР МЦП БиХ (није доставила свој годишњи извјештај), ЈИР МИП БиХ (није вршила функцију интерне ревизије у 2019) и ИР БХАНСА-е у којој, према Закону о БХАНСА-и, екстерну ревизију врши независна ревизорска агенција. Канцеларија за ревизију институција БиХ није обавезна да врши ревизију у БХАНСА-и.

⁵³ Економичност, ефикасност и ефективност;

⁵⁴ Глобални институт интерних ревизора (*The Institute of Internal Auditors*) је дао одређене препоруке у Водичу за примјену (Стандард 1320 – Извјештавање о Програму обезбјеђења и унапређења квалитета, МОПП) за спровођење самопроцјене, у зависности од броја интерних ревизора у ЈИР и зрелости активности интерне ревизије.

квалитета услуга које пружа интерна ревизија. Након што буде израђена методологија, планирано је да се спроведу теоријске и практичне обуке из области контроле квалитета, како би се пружила подршка и олакшао поступак њене примјене.

У Табели 7. дат је преглед јединица интерне ревизије које су у току 2019. године извршиле ревизије у институцијама БиХ (наведеним у табелама бр. 2, 3. и 4), заједно са подацима о укупном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије, укупном броју дана по ЈИР проведеним на вршењу ревизија, као и о подручјима ревидирања.

Табела 7.

Р. бр.	Назив ЈИР	Број особља ЈИР у	Број коначних извјештаја ЈИР у 2019.г	Број датих препорука ЈИР у 2019.г.	Број остварених ревизорских дана ⁵⁵ ЈИР	Број ревизорских дана ЈИР по извјештају (колона 6 / 4)	Подручја ревидирања у 2019.г.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	2	10	29	335	34	- Управљање ИТ системом, - Процес управљања пописом сталних сред. - Надгледање провођења Закона о зашт.л.п. - Планирање и извршење буџета, - Сравњење наплата и поврат потраживања - Накнадне ревизије
2.	ЈИР Министарства финансија и трезора БиХ	4	10 ⁵⁶	16	839	84	- Заједнички оквир за самопроцјену у институцијама БиХ и - Накнадне ревизије
3.	ЈИР Министарства одбране БиХ	4	18 ⁵⁷	41	881	49	- Издавање и отпуштање наруџбеница, - Реализација уговора за рачунарску и биротехничку опрему, - Усаглашеност поступка покретања јавних набавки са планом јавних набавки, - Усклађеност номенклатурног броја мат. средстава са аналитичким контима, - Унапређење професионалних војних лица - Плаћање затезних камата по створеним обавезама према добављачима, - Поништени поступци, приговори и жалбе, - Припрема и праћење вођења судских спорова, - Пријем по расписаном интерном огласу и - Накнадне ревизије
4.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	2	10	30	421	42	- Коришћење службених возила и путни трошкови, - Обрачун и исплата плата и накнада и - Накнадне ревизије
5.	ЈИР Граничне полиције БиХ	2	7	15	375	54	- Безбједност аеродрома, - Пријем полицијских службеника, државних службеника и запосленика, - Употреба службених возила и - Накнадна ревизија
6.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту БиХ	2	4	27	360	90	- Јавне набавке и - Накнадне ревизије

⁵⁵ Подаци добијени из годишњих извјештаја јединица интерне ревизије

⁵⁶ ЈИР МФТ БиХ је у 2019. години отпочела и једну ревизију истог процеса у 14 институција, међутим, ревизија није окончана услед немогућности достављања једног ревизорског извјештаја за више корисника (руководилаца институција).

⁵⁷ Поред ових ревизија, један интерни ревизор је учествовао, као дио Ревизорског тима, и у пилот ревизији учинка која је спроведена под надзором холандских експерата, а током које је тестиран Нацрт приручника за ревизију учинка.

7.	ЖИР Обавјештајно- безбједносне агенције БиХ	2	5	4	390	78	- ФУК, - Канцеларијско пословање, - Накнаде трошкова запослених и - Накнадне ревизије
8.	ЖИР Управе за индиректно опрезивање БиХ	4 ⁵⁸	7	64	731	104	- Комуникација и информисање пореских обвезника, - Развој система ФУК-а, - Стратешко и годишње планирање рада, - Првостепени управни поступак, - Евалуација средњорочног плана рада и - Накнадне ревизије
9.	ЖИР Агенције за идентификацион е документе, евиденцију и размјену података	2 ⁵⁹	3	3	- ⁶⁰	-	- Транспорт и дистрибуција докумената и регистарских таблица надлежним органима и - Накнадне ревизије
10.	ЖИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	1	6	7	197	33	- Регионални програм за стамбено збрињавање, - Употреба службених возила, - Службена путовања и - Накнадне ревизије
11.	ЖИР Министарства правде БиХ	2	5	14	405	81 ⁶¹	- Интерна ревизија учинка процеса евидентирања и праћења наплате потраживања по основу трошкова судских поступака, - Средњорочно планирање и годишње програмирање и - Накнадне ревизије.
12.	ЖИР Министарства цивилних послова БиХ	2	Није достављен Годишњи извјештај ЖИР МЦП БиХ				
13.	ЖИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	2	2	15	428	214 ⁶²	- Стратешко планирање - Управљање људским ресурсима
14.	ЖИР Министарства иностраних послова БиХ	1	- ⁶³	-	-	-	-

⁵⁸ ЖИР УИО није била у пуном капацитету у периоду јул-новембар 2019. године.

⁵⁹ ЖИР IDDEEA није била у пуном капацитету у 2019. г. Позиција руководиоца ЖИР попуњена у јуну 2019.

⁶⁰ Није примјењиво. Нису донесени СП и ГП на основу којих би се планирали ревизорски дани и пратило извршење истих.

⁶¹ Особље ЖИР МП су, као дио Ревизорског тима, спровели пилот ревизију учинка под надзором холандских експерата која је трајала знатно дуже од уобичајног времена трајања ревизије јер је током исте тестиран и Нацрт приручника за ревизију учинка.

⁶² Особље ЖИР МСТЕО БиХ је провело одређени број ревизорских дана и на праћењу реализације препорука у 4 институције у којима је извршена ревизија у 2018. години.

⁶³ Није вршена ревизија у 2019. години.

15.	ЈИР Службе за заједничке послове БиХ	1	9	15	203	23	- Благајничко пословање, - Функционисање телекомуникационог система, - Функционисање информационог систем, - Процес самопроцјене и праћење ФУК-а - Накнадне ревизије
16.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	1	-	-	- ⁶⁴	-	-
17.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ	1	3	1	186	62	- Благајничко пословање, - Успостављање ФУК-а и - Накнадна ревизија
18.	ЈИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби–БХАНСА	1	3	17	95	32	- Процес јавних набавки од планирања до реализације, - Ревизија писарнице и архива и - Усклађеност процеса реализације службених путовања са важећим процедурама
УКУПНО У 2019. години		36	102*	298	5.846 ⁶⁵	59 ⁶⁶	* 44 редовне, 53 накнадне и 5 <i>ad hoc</i> ревизија
УКУПНО У 2018. години		35	125**	455	5.639 ⁶⁷	45	** 73 редовне, 47 накнадних и 5 <i>ad hoc</i> ревизија

Табела број 7. даје приказ неких од кључних показатеља успјешности, на основу којих се може пратити рад појединачно сваке јединице интерне ревизије у извјештајном периоду, те дјелимично и анализирати у односу на утврђени просјек у погледу броја обављених ревизија, датих препорука и утрошеног времена на спровођењу ревизија, на нивоу јединица интерне ревизије институција БиХ за претходне двије године. Ови подаци требају послужити руководиоцима јединица интерне ревизије приликом самопроцјене ефикасности рада јединице у сврху побољшања искориштености расположивих капацитета.

На основу података из претходне табеле уочава се да је у 2019. години, од стране 15⁶⁸ јединица интерне ревизије извршено укупно 102 ревизије у којима је дато 298 препорука, што у односу на 2018. годину, када је 17 јединица интерне ревизије сачинило 125 извјештаја и дало укупно 455 препорука, представља смањење броја просјечно извршених ревизија по јединици интерне ревизије. Са 7,4 ревизије по јединици интерне ревизије, колико су у просјеку спровеле јединице интерне ревизије у 2018. години, дошло је до смањења на 6,8 ревизија по јединици интерне ревизије у 2019. години.

⁶⁴ У 2019. години су спровођене активности везане за упознавање са процесима и утврђивање подручја ревидирања базирано на процјени ризика. Нису планирани ревизорски дани и није праћена њихова реализација.

⁶⁵ Укупан број проведених радних дана на спровођењу интерних ревизија и осталих активности интерне ревизије за 14 јединица интерне ревизије, колико их је укупно доставило овај податак у свом извјештају, заједно са образложењем одступања остварених од планираних ревизорских дана.

⁶⁶ Нису укључени подаци за ЈИР IDDEEA јер је у Годишњем извјештају ове ЈИР дат податак о броју извршених ревизија али не и о броју остварених ревизорских дана.

⁶⁷ Укупан број проведених радних дана на вршењу интерних ревизија и осталих активности интерне ревизија за 16 јединица интерне ревизије, према подацима достављеним у извјештајима ЈИР за 2018, у којима су наведена и образложења одступања остварених од планираних ревизорских дана. У овај број нису укључени подаци за ЈИР МБ јер је иста успостављена у новембру 2018 и ЈИР МИП БиХ, која због неусклађености описа послова и могућности ангажовања на пословима изван интерне ревизије није планирала/пратила извршење ревизорских дана.

⁶⁸ Нису укључене: ЈИР МЦП БиХ (није доставила Годишњи извјештај), ЈИР МИП БиХ (није вршила функцију интерне ревизије у 2019) и ЈИР МБ БиХ (у 2019. години су спровели активности на планирању рада ИР).

Број просјечно датих препорука у једној ревизији остао је непромијењен у протекле двије године и износи око 6 препорука по ревизији⁶⁹.

У 2019. години је у 102 обављене интерне ревизије учествовало укупно 32 интерна ревизора⁷⁰, на основу чега произилази да је просјечан број обављених ревизија по интерном ревизору 3,2. У поређењу са 2018. годином, када је обављено укупно 125 интерних ревизија у којима је такође учествовало укупно 32⁷¹ интерна ревизора, што у просјеку износи 3,9 ревизија по интерном ревизору, дошло је до смањења броја спроведених интерних ревизија по интерном ревизору за 0,7 или у процентима за 18%.

У претходној табели наведени су и подаци о укупно оствареном броју ревизорских дана за сваку од јединица интерне ревизије у 2018. и 2019. години. Овај број представља укупан број радних дана који је особље интерне ревизије у јединици интерне ревизије провело на вршењу ревизија и спровођењу осталих активности интерне ревизије и исти не укључује обавезну едукацију интерних ревизора, као ни друге врсте одсуства са посла. У јединицама интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, овај број се односи на све институције из њихове надлежности у којима су вршиле ревизију. Број ревизорских дана јединица интерне ревизије разликује се између јединица, како због разлике у броју особља интерне ревизије, тако и због разлике у броју дана проведених на обавезним едукацијама, те због разлике у одсуству с посла интерних ревизора.

Такође, из претходне табеле виде се и подаци о просјечном броју ревизорских дана јединица по ревизији за 2018. и 2019. годину. Овај број, такође, се разликује између јединица, а исти, поред броја особља интерне ревизије и одсуства с посла интерних ревизора, зависи и од броја укупно извршених ревизија. На број ревизија, који у току годину реализују јединице, утиче више фактора, од којих су најзначајнији: адекватност годишњег планирања рада ЈИР, попуњеност позиције руководиоца ЈИР и интерног ревизора, врсте ревизија (накнадне ревизије трају знатно краће од редовних или *ad hoc* ревизија), сложеност подручја ревидирања, обим ревизије, стечено искуство интерних ревизора, те спровођење истих ревизија у другим институцијама (односи се на ЈИР које врше интерну ревизију у више институција).

У јединицама које немају попуњену позицију руководиоца јединице интерне ревизије, а то су: Министарство иностраних послова, Министарство безбједности БиХ, Служба за заједничке послове институција БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби, интерни ревизори обављају и послове руководиоца, везано за сачињавање планова интерне ревизије и периодичних извјештаја, док у Министарству за људска права и избјеглице руководиоца ЈИР обавља и послове интерног ревизора јер није попуњена ова позиција.

⁶⁹ Нису укључене накнадне ревизије у којима се утврђује да ли су спроведене препоруке дате у претходним ревизијама.

⁷⁰ Није укључен: в.д. руководиоца ЈИР МИП БиХ јер у овој институцији у извјештајном периоду није вршена интерна ревизија, руководиоца ЈИР МЦП БиХ и интерни ревизор у овој Јединици јер није достављен Годишњи извјештај, и интерни ревизор МБ БиХ који је у 2019. години спроводио активности на планирању рада.

⁷¹ Није укључен интерни ревизор у МБ БиХ јер је почео са радом у новембру 2018, један интерни ревизор из МП БиХ и један из МФТ БиХ услед породичног одсуства.

4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ

Континуирана професионална едукација (КПЕ) интерних ревизора представља процес у којем интерни ревизори у институцијама БиХ одржавају ниво своје стручности и квалитет услуга које пружају и поступак кроз који исте развијају и надограђују усвајањем нових знања кроз даљи професионални развој.

Закон о интерној ревизији институција БиХ и Повеља интерне ревизије дефинишу да је обавеза руководиоца јединице интерне ревизије да обезбиједи висок квалитет активности интерне ревизије и да ради на обезбјеђењу потребних обука интерних ревизора, што укључује припрему и достављање годишњег плана обуке руководиоцу институције ради одобравања и обезбјеђења његовог спровођења.

Обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ дефинишу следећи прописи:

- Стандарди интерне ревизије и то:
 - Стандард 1230 - *Континуирано професионално усавршавање*
Прописује да су интерни ревизори дужни да унапређују своје знање, вјештине и остале способности кроз континуирано професионално усавршавање.
 - Стандард 1210 - *Стручност*
Налаже да интерни ревизори морају посједовати знање, вјештине и друге способности потребне за извршавање њихових дужности.
- Етички кодекс
Једно од начела Етичког кодекса је компетентност интерних ревизора која, између осталог, дефинише да интерни ревизори пружају само оне услуге за које имају потребна знања, вјештине и искуство, те да су обавезни да континуирано унапређују своју стручност, ефективност и квалитет својих услуга.
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ
Програм дефинише обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ, врсте континуиране професионалне едукације, те обавезу извјештавања и вођења евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије. ЦХЈ је обавезна, у складу са Програмом, да на основу извјештаја јединица интерне ревизије води регистар КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ.
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ
Одлука дефинише начин бодовања сваке од врста КПЕ које су дефинисане Програмом, минималан број бодова који су интерни ревизора у институцијама БиХ обавезни да остваре на годишњем нивоу, као и начин признавања континуиране професионалне едукације обука које организују домаћи и/или међународни пружаоци услуга/извођачи обука.
- Упутство о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ
Упутство дефинише начин пријављивања интерних ревизора на обуке из КПЕ, документацију која је неопходна за признавање обука као КПЕ, начин вођења евиденције о

КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије и извјештавања ЦХЈ о КПЕ интерних ревизора.

Наведеним прописима дефинисано је и да ЦХЈ припрема и/или организује обуке везане уз теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ и доставља интерним ревизорима у институцијама БиХ информације о одржавању обука које организује самостално или у сарадњи са домаћим или међународним пружаоцима услуга/извођачима обука. На основу достављених захтјева јединица интерне ревизије ЦХЈ даје, такође, у складу са наведеним прописима, мишљење о испуњавању услова за бодовање и прихватљивост обука које организују домаћи и/или међународни извођачи обука, као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са прописима из области КПЕ, организовала обуку за интерне ревизоре у институцијама БиХ на теме утврђене Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ. ЦХЈ је, такође, учествовала и у организовању Конференције Координационог одбора ЦХЈ на теме из области интерне ревизије, на којој су, поред интерних ревизора из институција Босне и Херцеговине, присуствовали и интерни ревизори из јавног сектора Републике Српске и Федерације БиХ. Организовањем наведених обука омогућено је интерним ревизорима у институцијама БиХ да испуне прописани број бодова КПЕ, по основу похађања обука које организује или подржава ЦХЈ. Такође, у извјештајном периоду ЦХЈ је издала укупно 93 мишљења о испуњавању услова за бодовање обука које организују други извођачи обука.

Од укупног броја особља интерне ревизије у институцијама БиХ (38⁷²), у извјештајном периоду обавеза континуиране професионалне едукације односила се на 36 запослених.

Јединице интерне ревизије су у својим годишњим извјештајима извијестиле да су, у складу са одобреним плановима обука интерних ревизора од стране руководиоца институција, обезбјеђена и потребна средства за похађање истих у свим институцијама осим у Парламентарној скупштини БиХ, у којој у извјештајном периоду нису прецизно алоцирана средства за потребе Јединице у оквиру одобреног буџета, те је похађање обука интерних ревизора зависило од расположивих средстава. С тим у вези напомињемо да је Законом о интерној ревизији институција БиХ дефинисано да ће јединице интерне ревизије у оквиру буџетског корисника имати буџетску алокацију, која се може идентификовати и преко које се могу пратити расходи у вези са извршавањем активности успостављених Законом.

Напомињемо да су интерни ревизори обавезни, у складу са Стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и прописима из области континуиране професионалне едукације, да унапређују своје знање, вјештине и друге способности потребне за извршавање активности интерне ревизије, кроз континуирану професионалну едукацију. Стицање одговарајућег стручног образовања, сертификата, тренинга и обављање других видова прописане едукације, помаже интерним ревизорима да развијају ниво вјештина и искуства, који се захтјева како би стручно обављали своје професионалне обавезе и допринијели унапређењу пословања организације.

Уколико интерни ревизори не посједују довољно знања и вјештине, потребне за квалитетно извршавање њихових дужности, може се довести у питање да ли су ангажовања интерних ревизора обављена стручно и да ли доприносе унапређењу управљачких и контролних механизма, дајући препоруке и савјете у вези са активностима које су предмет ревидирања.

⁷² У овај број су укључена и 2 запослена у Одсјеку за развој система интерне ревизије ЦХЈ.

4.7. Унапређење система интерне ревизије

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2019. годину дао је, поред прегледа стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, и кумулативне податке о извршеним интерним ревизијама у извјештајном периоду. Ефекти интерне ревизије који су обухваћени консолидованим извјештајем, огледају се у квантитету и квалитету препорука које дају јединице интерне ревизије у смислу унапређења пословања и функционисања институција БиХ. Такође, ефекти интерне ревизије огледају се и у оствареном напретку у успостављању и доградњи система јавне интерне финансијске контроле и интерне ревизије, као и квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институција.

Резултати рада интерне ревизије огледају се у давању квалитетних препорука, са једне стране, али и у реализацији датих препорука и унапређењу система финансијског управљања и контроле у институцијама које имају успостављену функцију интерне ревизије, с друге стране. У наредном периоду очекује се даљи напредак у овој области, како кроз повећање обима и квалитета ревизорских извјештаја и препорука које интерни ревизори дају, тако и кроз даље успостављање и јачање система интерне ревизије и њених капацитета у институцијама БиХ.

Од руководиоца јединица интерне ревизије очекује се да посебну пажњу посвете унапређењу процеса планирања, што подразумева усмјеравање активности интерне ревизије у подручја у којима се, на основу свеобухватне анализе пословања и управљања ризицима, идентификују слабости интерних контрола, али такође и повећање ефикасности и учинка саме ревизије, кроз пораст броја планираних и извршених ревизија. Унапређење процеса планирања је предуслов за повећање доприноса интерне ревизије остварењу циљева институције и бољој усклађености пословања са прописима, што се може постићи кроз бољу искориштеност ревизорских ресурса, пораст броја ревидираних подручја и датих препорука за отклањање утврђених слабости.

Додатни ефекти интерне ревизије умногоме ће зависити и од ефикасности и ефективности кадровског попуњавања и организационог усклађивања јединица које нису у потпуности или попуњене или успостављене са релевантним прописима, с једне стране, али исто тако и од спремности менаџмента и интерних ревизора за даљи напредак на развоју функције интерне ревизије у институцијама БиХ, али и развоју cjелокупног концепта PIFC-a.

Важан задатак и изазов за ЦХЈ и јединице интерне ревизије у наредном периоду ће свакако бити и рад на увођењу и повећању контроле квалитета рада интерне ревизије, у складу са захтјевима Стандарда интерне ревизије и примјерима најбоље праксе. У складу с тим, једна од мјера која је планирана је да се у наредној години реализује у оквиру Пројекта ЕУ "PIFC-3" јесте и увођење одговарајућег софтвера као техничке подршке процесу спровођења интерне ревизије у институцијама БиХ, који ће с једне стране олакшати и допринијети већој ефикасности интерне ревизије, док ће, с друге стране, унаприједити поступак интерне контроле квалитета, кроз стални надзор и усмјеравање рада интерних ревизора. Такође, софтвер би требао омогућити и успостављање базе података у јединицама интерне ревизије, што ће значајно унаприједити ефикасност годишњег и периодичног извјештавања интерне ревизије.

Упоредо са развојем софтвера, планирано је да се у оквиру Пројекта ЕУ "PIFC-3" изради, у складу са Стандардима интерне ревизије и примјерима најбоље праксе, и методологија за спровођење контроле квалитета, којом ће детаљно бити дефинисан начин спровођења контроле сваког од учесника у овом процесу, како руководиоца јединице интерне ревизије, тако и ЦХЈ и екстерних оцјењивача. Након што буду реализоване поменуте активности, планирано је да се организују теоријске и практичне обуке за интерне ревизоре, како би се кроз презентације и

практичне примјере олакшала примјена апликативних рјешења и спровођење контроле квалитета.

Из свега изнесеног у овом Извјештају, примјетно је да је у претходном периоду учињен додатни напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у објављивању и примјени прописа којима се дефинише систем интерне ревизије и функционалног успостављања система интерне ревизије од стране ЦХЈ, с једне стране, али и у квалитету вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ, с друге стране.

Ипак, степен напретка у овој области, од стране институција БиХ, би могао и морао бити на знатно већем нивоу, чиме би се дао додатни подстрек у развоју ове области и приближавању Босне и Херцеговине и њеног система јавне интерне финансијске контроле европским вриједностима.

5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година у дијелу који се односи на интерну ревизију и Оперативног годишњег акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину

5.1. Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година и информација о њеној реализацији

Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018 (Стратегија) усвојио је Савјет министара БиХ, на својој 87. сједници одржаној 29.12.2016. године. Стратегија представља одређивање институција БиХ за даљи развој система PIFC–а, интерне ревизије и интерних финансијских контрола, који треба да резултира њиховом јачом интеграцијом у процесе управљања у институцијама БиХ, с циљем да се осигура већа одговорност руководиоца институција, те постизање веће законитости и правилности у трошењу буџетских средстава и реализацији циљева за које су намијењена. Полазећи од тренутног стања, уочених слабости и потешкоћа, те препорука Европске комисије, Стратегијом су дефинисани циљеве и активности даљег развоја који ће јавне интерне финансијске контроле приближити стандардима и пракси Европске уније.

У области интерне ревизије, Стратегија је дефинисала да се развој треба усмјерити на унапређење регулативе и методологије рада, јачање капацитета интерне ревизије и повећање учинка и квалитета рада интерне ревизије, док је у области ФУК-а Стратегијом дефинисан фазни приступ развоју система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ у периоду 2016 - 2018, у зависности од стања и потреба развоја у буџетском систему.

Саставни дио Стратегије је Акциони план, а исти садржи циљеве утврђене Стратегијом, мјере које је потребно предузети за њихову реализацију, период у којем се очекује реализација, носиоце активности, индикаторе успјешности и изворе финансирања утврђених мјера и активности. Стратегијом је предвиђена израда оперативних годишњих акционих планова рада за сваку календарску годину предвиђену Стратегијом. Садржај годишњег акционог плана изводи се

из Акционог плана Стратегије и даје преглед активности које ће се провести ради реализације предвиђених мјера.

Стратегијом је даље дефинисано да ће ЦХЈ извјештавати Савјет министара БиХ о реализацији Стратегије у оквиру редовног Годишњег консолидованог извјештаја о систему интерне ревизије у институцијама БиХ и Консолидованог извјештаја о систему финансијског управљања и контрола.

Напомињемо да реализација циљева и мјера предвиђених Стратегијом директно придоноси испуњавању захтјева на путу даље интеграције БиХ у Европску унију. Квалитетни системи интерних контрола уједно су пресудан фактор за остваривање права приступа и кориштење предприступних фондова Европске уније.

У складу са Стратегијом и Акционим планом, ЦХЈ је благовремено припремила оперативне годишње акционе планове за 2017. и 2018. годину, те у складу с истим предузела потребне кораке на реализацији утврђених циљева. О спроведеним мјерама и активностима на реализацији циљева утврђених у годишњим акционим плановима, ЦХЈ је редовно извјештавала у годишњим консолидованим извјештајима за 2017. и 2018. годину, како је то и предвиђено Стратегијом.

5.2. Оперативни годишњи акциони план за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину

ЦХЈ је, како би обезбједила континуитет у планском приступу развоја интерне ревизије и финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ, а након што је истекао период који је обухваћен наведеном Стратегијом, донијела Одлуку о доношењу Оперативног годишњег акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину, која је објављена на веб страници ЦХЈ.

Оперативни годишњи акциони план за развој и унапређење система интерних финансијских контрола за 2019. годину (у даљем тексту: "Оперативни годишњи акциони план") је саставни дио наведене Одлуке, а истим су прецизно дефинисани циљеви, активности које је потребно спровести на реализацији утврђених циљева, носиоци активности, временски период у којем се активности требају реализовати, као и индикатори успјешности на основу којих ће се пратити степен реализације утврђених активности. Наведеном Одлуком је предвиђено да ће ЦХЈ у посебном дијелу годишњег консолидованог извјештаја о систему интерне ревизије и финансијског управљања и контроле за 2019. годину извијестити Савјет министара БиХ о реализацији мјера и активности из Оперативног годишњег акционог плана.

На основу анализе достигнутог нивоа развоја система интерне ревизије у институцијама БиХ и потреба за даљим развојем, утврђено је да у 2019. години треба наставити са активностима на успостављању независне функције интерне ревизије у институцијама БиХ и унапређењу регулативе и методологије рада интерне ревизије, те јачању капацитета јединица интерне ревизије и ЦХЈ. У складу с тим, у Оперативном годишњем плану дефинисана су два главна циља даљег развоја интерне ревизије, као и активности које је потребно спровести на њиховој реализацији, а исте су усклађене са Законом утврђеним одговорностима и задацима ЦХЈ.

У наставку је дат преглед мјера и активности које је ЦХЈ предузела на реализацији планираних активности у оквиру наведена два циља из Оперативног годишњег плана, која се односе на област интерне ревизије.

1. Успостављање независне функције интерне ревизије у институцијама БиХ и унапређење регулативе и методологије рада интерне ревизије;

1.1. Давање сагласности на правилнике о унутрашњој организацији институција БиХ -
дио о интерној ревизији;

У 2019. години ЦХЈ је запримила један захтјев за давање сагласности на измјену правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, на који је ЦХЈ у предвиђеном року издала сагласност. Закључно са 31.12.2019. године, укупно 17 институција и једно јавно предузеће су прибавили сагласност ЦХЈ на измјену постојећег правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију.

1.2. Давање сагласности на именовања руководиоца јединица интерне ревизије;

У извјештајном периоду ЦХЈ је запримила један захтјев за издавање сагласности за именовање руководиоца ЈИР, на који је, након испуњавања свих прописаних услова, ЦХЈ издала сагласност. Закључно са 31.12.2019. године, ЦХЈ је издала укупно 14 сагласности за именовање руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

1.3. Израда годишњих извјештаја интерне ревизије од стране јединица интерне ревизије
и података за Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије;

ЦХЈ је у децембру 2018. године припремила потребне обрасце за израду годишњег извјештаја интерне ревизије за 2018. годину и доставила јединицама интерне ревизије у институцијама БиХ. Све јединице интерне ревизије доставиле су своје годишње извјештаје, које је ЦХЈ обрадила, те на основу прикупљених података сачинила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2018. годину. Извјештај је јавно објављен у марту 2019. године на веб страници ЦХЈ, те након истека предвиђеног рока за е-консултације, ЦХЈ је исти благовремено доставила на одобрење министру финансија и трезора БиХ.

1.4. Припрема и израда Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2018.
годину;

ЦХЈ је, у складу са својом законском обавезом, благовремено припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ за 2018. годину који је, након одобрења министра финансија и трезора БиХ, достављен Савјету министара БиХ ради упознавања са проблемима интерне ревизије. Савјет министара БиХ је, на својој 173. сједници одржаној 10.06.2019. године, разматрао и усвојио Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2018. годину.

1.5. Верификација сертификата интерног ревизора;

У току 2019. године ЦХЈ је запримила укупно 44 захтјева за верификацију сертификата интерног ревизора, на која је, након извршене провјере и увида у документацију, издат документ о верификацији. Закључно са 31.12.2019. године, ЦХЈ је издала укупно 333 мишљења о прихватљивости сертификата интерног ревизора.

1.6. Сертификовање интерних ревизора у складу са Програмом обуке и сертификовања
интерних ревизора у институцијама БиХ (Програм) - Надзор над спровођењем и развој
програма обуке за сертификовање интерних ревизора;

Закључно са 31.12.2019. године ЦХЈ је сертификовала укупно 30 интерних ревизора у институцијама БиХ, који су испунили прописане услове за стицање Сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ (Сертификат), док је 10 интерних ревизора у поступку сертификовања.

Наиме, у току 2018. и 2019. године ЦХЈ је обрадила пристигле захтјеве интерних ревизора који нису стекли Сертификат, те на основу утврђене разлике у садржају обука по којима су стекли сертификат интерног ревизора и Програма издала рјешења о начину испуњавања услова за

стицање Сертификата. У складу с тим, у 2019. години ЦХЈ је издала рјешење за једног интерног ревизора о обавези похађања практичне обуке, која се састоји од вршења двије интерне ревизије под надзором ментора. За преосталих девет интерних ревизора који су поднијели захтјев за стицање Сертификата, ЦХЈ је у 2019. години организовала, у складу са утврђеним активностима сертификавања, стручну подршку за полагање писменог дијела испита у трајању од 30 дана, након које је организован писмени испит. Испит је успјешно положило свих девет кандидата. Преостало им је да обаве још практичну обуку како би стекли Сертификат.

1.7. Обуке организоване или подржане од ЦХЈ у оквиру обавезне континуиране професионалне едукације;

У 2019. години ЦХЈ је организовала, у складу са прописима из области континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ (КПЕ), обуку из области контроле квалитета интерне ревизије, те такође, учествовала и у организовању Конференције Координационог одбора ЦХЈ на теме из области интерне ревизије која се бодовала као КПЕ. Овим је омогућено интерним ревизорима у институцијама БиХ да испуне своје обавезе и сакупе прописани број бодова КПЕ по основу похађања обука које организује или подржава ЦХЈ.

1.8. Континуирана професионална едукација у складу са Програмом, Одлуком и Упутством о КПЕ⁷³;

У 2019. години ЦХЈ је запримила укупно 93 захтјева јединица за интерну ревизију у институцијама БиХ за бодовање обука, организованих од стране домаћих или страних организатора, као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ. ЦХЈ је, након извршене провере и увида у документацију у складу са прописима из области КПЕ, издала у предвиђеном року мишљења о бодовању обука.

1.9. Сарадња са јединицама интерне ревизије и техничка подршка јединицама интерне ревизије;

ЦХЈ је кроз Одсјек за развој система интерне ревизије била у сталном контакту са интерним ревизорима у институцијама БиХ, те на основу исказаних потреба пружала и техничку подршку у примјени методологије рада и прописа из области интерне ревизије. Формално, у 2019. години одржано је 10 радних састанака са руководиоцима јединица интерне ревизије и интерним ревизорима из институција БиХ, на којима су разматране различите теме о чему су сачињени записници.

1.10. Припрема методологије за вршење ревизије учинка – Ажурирање подзаконских аката из области интерне ревизије;

У 2019. години ЦХЈ је припремила и тестирала, у сарадњи са експертима Националне академије за економију и финансије Министарства финансија Краљевине Низоземске, Приручник за ревизију учинка за интерне ревизоре у институцијама БиХ, у чијој изради су учествовали и интерни ревизори из шест институција БиХ⁷⁴. Приручник је објављен на веб страници ЦХЈ, а Одлука о доношењу Приручника је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 81/19.

Поред активности на изради наведеног Приручника, у оквиру ажурирања подзаконских аката из области интерне ревизије, ЦХЈ је у извјештајном периоду припремила и објавила нову Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени

⁷³ Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 7/15 и 89/18), Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 56/17 и 65/19) и Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 97/15)

⁷⁴ Радна група за израду Нацрта приручника за ревизију учинка у институцијама БиХ (Рјешење ЦХЈ МФТ БиХ о именовању од 26.11.2018) и Тим за вршење пилот интерне ревизије учинка (Рјешење ЦХЈ МФТ БиХ о именовању од 14.05.2019)

гласник БиХ", број 59/19) и Одлуку о допунама Одлуке о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 65/19).

1.11. Унапређење система извјештавања интерне ревизије кроз развој софтверских рјешења; ЦХЈ је у току 2019. године учествовала на више тематских састанака и пружила потребну помоћ Пројекту ЕУ "PIFIC 3" на припреми неопходних карактеристика софтверског рјешења за унапређење система извјештавања интерне ревизије у институцијама БиХ. Ова активност се очекује да буде реализована у складу са плановима Пројекта, током 2020. године.

1.12. Измјене и допуне Приручника за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије; У извјештајном периоду ЦХЈ је интензивно сарађивала и пружила потребну помоћ Пројекту ЕУ "PIFIC 3" на реализацији активности које су експерти Пројекта спроводили у 2019. години. У извјештајном периоду није било активности на ажурирању Приручника за интерне ревизоре у институцијама БиХ. Ова активност се очекује да буде реализована у складу са плановима Пројекта, током 2020. године.

1.13. Израда прописа за провјеру квалитета рада интерне ревизије ; У извјештајном периоду ЦХЈ је интензивно сарађивала и пружила потребну помоћ Пројекту ЕУ "PIFIC 3" на реализацији активности које су експерти Пројекта спроводили у 2019. години. У извјештајном периоду спроведене су припремне активности током којих су дефинисани подзаконски акти које је потребно израдити, како би се у потпуности уредила област провјере квалитета рада интерне ревизије у институцијама БиХ.

Поред наведених активности ЦХЈ је у извјештајном периоду припремила, у сарадњи са експертима Пројекта ЕУ "PIFIC 3", и Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025. Стратегија се базира на Оквирној стратегији коју су припремили експерти Пројекта. Тренутно је у фази прибављања потребних мишљења како би иста била достављена Савјету министара БиХ на усвајање.

2. Јачање капацитета јединица интерне ревизије и ЦХЈ;

2.1. Успостављање јединица интерне ревизије које имају најмање минимум потребног броја запослених у складу са прописима и јачање капацитета интерних ревизора;

ЦХЈ је предузимајући радње из своје надлежности обавјестила институције БиХ у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије, а у којима није уопште или није у потпуности кадровски попуњена јединица интерне ревизије, да је Савјета министара БиХ донио, на својој 173. сједници од 10.06.2019. године, закључак којим је задужио ове институције да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, обезбједе средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2019. години.

Такође, ЦХЈ је обавјестила и Министарство финансија и трезора БиХ о закључку Савјета министара БиХ којим је ово Министарство задужено да онемогући ненамјенско трошење буџетских средстава одобрених за успостављање и функционисање интерне ревизије, те накнадно и предложила да се у Нацрту закона о буџету институција БиХ и међународних обавеза за 2020. годину посебним чланом прецизира број и обавеза запошљавања интерних ревизора.

2.2. Јачање капацитета ЦХЈ;

С обзиром да је Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2019. годину, у оквиру којег су у буџету за ЦХЈ предвиђена финансијска средства за запошљавање једне особе, усвојен тек у децембру 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 84/19), нису били створени потребни предуслови за запошљавање у извјештајном периоду.

6. Реализација закључака Савјета министара БиХ

Савјет министара БиХ је, приликом разматрања Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2018. годину, на својој 173. сједници одржаној 10.06.2019. године, усвојио сљедеће закључке:

1. Савјет министара подржава мјере и активности Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине у вези са унапређењем и развојем система интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, као и мјере и активности које предузимају институције БиХ које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
2. Задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да у име Савјета министара Босне и Херцеговине задужи институције Босне и Херцеговине у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, обезбиједи средства и проведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2019. години;
3. Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да, у оквиру својих надлежности, онемогући ненамјенско трошење буџетских средстава одобрених за успостављање и функционисање интерне ревизије;
4. Задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да у име Савјета министара Босне и Херцеговине задужи руководиоце јединица интерне ревизије и интерне ревизоре да се у свом раду у потпуности придржавају методологије и упутстава Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и да о томе благовремено извјештавају Централну хармонизацијску јединицу Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине;
5. Задужује се Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да кроз реализацију пројекта "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини", који се финансира из средстава IPA програма ЕУ за Босну и Херцеговину, обезбиједи апликативна софтверска рјешења која омогућавају планирање, вршење и извјештавање о процесима интерне ревизије заснована на најбољим праксама ревизије, како би се створили услови за увођење и унапређење свеобухватне контроле квалитета функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
6. Задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да овај Извјештај доставе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

ЦХЈ је, након запримања обавјештења о усвајању наведених закључака Савјета министара БиХ, о истим упознала све институције БиХ на које се закључци односе и јединице интерне ревизије, како би предузели потребне мјере и радње на њиховој реализацији.

У току припремних активности на изради Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2019. годину, ЦХЈ је тражила од институција БиХ и јединица интерне ревизије да, уз годишњи извјештај интерне ревизије, доставе и информације о реализацији напријед наведених закључака Савјета министара БиХ.

На основу информација добијених од институција БиХ и јединица интерне ревизије, те активности предузетих од стране ЦХЈ, у наставку дајемо преглед реализације напријед наведених закључака:

- 1) ЦХЈ је, у складу са својим надлежностима и капацитетима, наставила са проактивним ангажманом на реализацији започетих активностима на развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ. То се огледа и у објављивању прописа којима је уређена ова област, као и едукацији интерних ревизора, али и у праћењу активности интерне ревизије и предузетих активности од стране институција БиХ које су обавезне успоставити интерну ревизију у складу са релевантним прописима.

Значајни документи из области интерне ревизије који се односе на реализацију закључака Савјета министара БиХ, објављени у извјештајном периоду, су: Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 59/19), Одлука о допунама Одлуке о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 65/19) и Одлука о доношењу Приручника за ревизију учинка за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 81/19).

У поступку спровођења прописа којима је регулисан начин успостављања јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, ЦХЈ је запримила 18 захтјева за усаглашавање правилника о унутрашњој организацији. Сви ови захтјеви и приједлози правилника су детаљно размотрени, у складу са надлежностима ЦХЈ и њихове усаглашености са важећим прописима којима је регулисана ова област. Након што су правилници усаглашени са наведеним прописима, ЦХЈ је, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, дала своју сагласност чиме су обезбјеђени услови за наставак процедуре измјене појединачних правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију. Закључно са 31.12.2019. године, укупно 15 институција и 1 јавно предузеће су окончали прописану процедуру измјене правилника.

До краја извјештајног периода 13 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ је попунило позицију руководиоца јединице, на које је ЦХЈ дала у складу са Законом о интерној ревизији, а на основу испуњености прописаних услова, потребну сагласност за именовање.

Такође, у сврху даљег развоја система интерне ревизије и унапређења рада јединица интерне ревизије, ЦХЈ у складу са својим надлежностима активно предузима активности и на едукацији интерних ревизора, које се одвија кроз организовање обука, издавање мишљења о прихватљивости обука које организују други извођачи обука, одржавање састанака са интерним ревизорима, достављање одговора на заprimљене упите о начину примјене прописа и методологије рада од стране интерних ревизора.

ЦХЈ је, у сврху обезбјеђења потребних средстава за запошљавање интерних ревизора у институцијама БиХ, посебно обавијестила и Министарство финансија и трезора БиХ и институције БиХ о закључку Савјета министара БиХ, да обезбиједе средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора, како би у поступку припреме и израде Буџета институција БиХ предузели неопходне радње. Како би се предупредила могућност ненамјенског трошења средстава у вези са запошљавањем интерних ревизора ЦХЈ је упутила приједлог Министарству финансија и трезора БиХ да се у Нацрту закона о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину посебним чланом прецизира број и обавеза запошљавања интерних ревизора.

Од 2011. године ЦХЈ редовно, на годишњем нивоу, припрема на основу годишњих извјештаја јединица интерне ревизије Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије, који се након одобрења министра финансија и трезора БиХ доставља Савјету министара

БиХ. Поред детаљног информисања о предузетим активностима по свакој од обавеза за коју је одговорна, ЦХЈ кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије извјештава о стању, активностима и проблемима у области интерне ревизије у институцијама БиХ, те предлаже и мјере за побољшање стања у области интерне ревизије, у виду закључака Савјета министара БиХ.

- 2) Од укупно десет институција БиХ које нису у потпуности успоставиле и кадровски попуниле јединице интерне ревизије и на које се односи закључак Савјета министара БиХ да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, осигурају средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2019. години, ЦХЈ је у току израде ГКИ ИР обавјештена од стране пет институција о сљедећем:
- У Министарству иностраних послова БиХ покренута је у фебруару 2019. године конкурсна процедура за попуњавање позиције руководиоца ЈИР, али иста није окончана⁷⁵.
 - Министарство безбједности БиХ је успоставило интерну ревизију⁷⁶ на основу важећег ("старог") правилника о унутрашњој организацији, који у дијелу који се односи на интерну ревизију није усклађен са релевантним прописима. Ово Министарство је покренуло процедуру измјене и усвајања новог правилника усклађеног са прописима из области интерне ревизије.
 - Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, у којој је попуњена позиција интерног ревизора, такође, на основу важећег ("старог") правилника о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије, обавијестила је ЦХЈ да су у поступку прибављања потребних сагласности за измјену и усвајање новог правилника, који је усклађен са прописима из области интерне ревизије.
 - Служба за заједничке послове институција БиХ⁷⁷ обавијестили је ЦХЈ да су предузели све неопходне активности у вези са имплементацијом закључка Савјета министара БиХ, те да ће исти бити реализован у 2020. години.
 - Суд БиХ обавјестио је да су у приједлогу буџета за ову институцију за 2020. годину планирана средства за запошљавање особља интерне ревизије, те да ће Суд БиХ по усвајању Закона о буџету⁷⁸ приступити процесу запошљавања. Измјенама правилника о унутрашњој организацији Суда БиХ биће формирана јединица интерне ревизије у овој институцији.

Од преосталих пет институција које нису у потпуности успоставиле или кадровски попуниле јединицу интерне ревизије, а то су: Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ, ЦХЈ није обавијештена да ли су предузете активности на кадровском попуњавању јединице интерне ревизије.

- 3) Министарство финансија и трезора БиХ је обавјестило ЦХЈ да је у Нацрту закона о буџету институција БиХ и међународних обавеза за 2020. годину посебним чланом прецизиран број и обавеза запошљавања интерних ревизора, како би се онемогућило ненамјенско трошење буџетских средстава одобрених за успостављање и функционисање интерне ревизије.

⁷⁵ До периода израде Годишњег извјештаја ове Јединице (14.02.2020). У МИП БиХ именован је в.д. руководиоца ЈИР по овлаштењу министра.

⁷⁶ Попуњена позиција интерног ревизора.

⁷⁷ Попуњена само позиција интерног ревизора.

⁷⁸ Закона о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину.

- 4) Све јединице интерне ревизије, осим Јединице интерне ревизије у Министарству цивилних послова БиХ⁷⁹ и Јединице интерне ревизије у Министарству иностраних послова БиХ⁸⁰, обавијестиле су ЦХЈ да се интерни ревизори у свом раду придржавају у потпуности прописане методологије и упутстава ЦХЈ. Међутим, када је ријеч о интерној оцјени квалитета, која чини саставни дио прописане методологије рада интерне ревизије у институцијама БиХ и која, према Стандардима интерне ревизије, представља једну од активности коју је обавезан спроводити руководиоца ЈИР, за извјештајни период су добијени различити одговори јединица интерне ревизије о њеном спровођењу.
- 5) ЦХЈ је у току 2019. године пружила помоћ експертима пројекта "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини", који се финансира из средстава IPA програма ЕУ за Босну и Херцеговину, како би се обезбедило апликативно софтверско рјешење које омогућава планирање, вршење и извјештавање о процесима интерне ревизије засновано на најбољим праксама ревизије, а тиме створили и услови за увођење и унапређење свеобухватне контроле квалитета функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ова помоћ се огледала у активном учешћу ЦХЈ и њених представника на више тематских радних састанака са експертима Пројекта, али и кроз израду и достављање минималних техничких карактеристика и захтјева које једна оваква апликација треба да омогући. У складу са планираним активностима на припреми софтверског рјешења утврђеним од стране Пројекта, у извјештајном периоду су, на основу релевантних прописа и методологије рада интерне ревизије, специфицирани критеријуми који треба да послуже као основ за израду адекватног софтверског рјешења, кроз чију примјену ће бити унапријеђен квалитет рада интерних ревизора у институцијама БиХ.
- 6) Министарство финансија и трезора БиХ и ЦХЈ су, у складу са закључцима Савјета министара БиХ, доставиле Парламентарној скупштини БиХ Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2018. годину.

Број: 02-1-16-7-36-20/20
Сарајево, 12.03.2020. године

ДИРЕКТОР

Ранко Шакота, с.р.

⁷⁹ Није доставила Годишњи извјештај ИР за 2019. годину.

⁸⁰ Није вршила функцију интерне ревизије у 2019. години.